

Ministry of Science, Research and Technology
Sport Sciences Research Institute

Sport Psychology Studies

Journal homepage: <https://spsyj.ssric.ac.ir>

Article Type: Original

Identifying Psychological Patterns in Sports Coaches: A Cluster Analysis of Early Maladaptive Schemas

Zahedeh Rahmanian^{*1}, AilReza AghaBaba²

1. Department of Psychology and Counselling, Faculty of Educational science, Farhangian University, Tehran, Iran.
2. Department of Sports Psychology, Sport Sciences Research Institute, Tehran, Iran.

Received: 09/01/2026, **Revised:** 19/03/2026, **Accepted:** 29/03/2026

* Corresponding Author: Zahedeh Rahmanian, E-mail: z.rahmanian@cfu.ac.ir

How to Cite: Rahmanian Z, Aghababa A, Identifying Psychological Patterns in Sports Coaches: A Cluster Analysis of Early Maladaptive Schemas. *Sport Psychology Studies*, 2026; 15(56): 119-142. In Persian

Extended Abstract

Background and Purpose

Sport, as a multidimensional phenomenon, impacts not only physical health but also mental well-being and individual and team success. Within this context, sports coaches play a pivotal role as technical and psychological leaders, as their leadership style and personality characteristics directly affect athletes' performance and mental health. However, despite its importance, little research has examined the psychological and personality dimensions of coaches, with most previous studies focusing on athletes. One important theoretical framework for investigating the psychology of coaches is Young's schema theory. These schemas—deep-seated cognitive-emotional patterns formed in childhood—influence coaches' leadership style, decision-making, and the quality of their relationships with athletes. For instance, the activation of schemas such as Unrelenting Standards or Social Isolation can lead to behaviors like excessive strictness,

emotional distancing, or decision-making avoidance, which threaten team performance and athletes' mental health. Given the existing research gap, the present study was designed to identify and classify coaches' personality types based on early maladaptive schemas. This research aims to provide a localized model to improve the processes of selection, training, and psychological interventions in coaching. Achieving this goal can enhance the coach-athlete relationship, prevent coach burnout, and ultimately improve athletic performance.

Methods

This study employed a descriptive-correlational design with cluster analysis to investigate early maladaptive schemas among Iranian sports coaches. The statistical population consisted of active coaches in 2023, from which 297 individuals were selected via convenience and voluntary sampling. Demographic information such as age, gender, education, and sports history was collected using a demographic questionnaire. The main research instrument was the 75-item Young

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF), which measures 15 early maladaptive schemas across five domains. The reliability and validity of this instrument have been confirmed in previous Iranian studies. After obtaining ethical approvals and coordinating with relevant institutions, the questionnaires were distributed online, and data were collected adhering to confidentiality principles. Data were analyzed using SPSS and SmartPLS software, employing various statistical methods including hierarchical cluster analysis, structural equation modeling (SEM), ANOVA, and Spearman correlation. Valid indices such as Cronbach's alpha, KMO, and Bartlett's test were also used to assess reliability and validity. All analyses were conducted at a significance level of .05.

Findings

The mean scores of the 21 early maladaptive schemas in a sample of 250 participants showed that the highest means belonged to Social Isolation (4.87), Vulnerability to Harm or Illness (4.81), and Impaired Autonomy (4.61). The lowest means were for Insufficient Self-Control (0.64), Other-Directedness (0.73), and Subjugation (0.82). The standard deviation of scores ranged from .95 to 1.43, indicating relatively uniform data dispersion.

After confirming the assumptions for structural equation modeling, analyses were performed in SmartPLS. A comparison of the fit indices of the initial and final models indicated a significant improvement in the final model. For example, the AIC index decreased from -8217.47 to -3635.59, and the normalized entropy and non-fuzzy indices reached the ideal value of 1.00, indicating better simplification, stability, and efficiency of the final model.

Hierarchical cluster analysis and K-means divided participants into four distinct psychological types: Cluster 1 (Adaptive, with an overall mean of .03), Cluster 2 (Controlling/Inhibited, mean -.30), Cluster 3 (Maladaptive/Emotionally Vulnerable, mean

+1.23), and Cluster 4 (Defensive/Denying, mean -2.35). Analysis of variance confirmed the significant difference between these clusters ($p < .01$), with the strongest effects related to the Vigilance schema ($F = 411.60$) and the overall maladaptive schema ($F = 384.21$).

In the final model, significant direct paths were identified. For example, Other-Directedness had a strong direct effect on Subjugation ($\beta = .82$, $t = 10.72$), and Vigilance affected Emotional Inhibition ($\beta = .76$, $t = 14.15$). Also, the variables Subjugation, Emotional Inhibition, and Unrelenting Standards showed the highest coefficients of determination (R^2) with values of .669, .578, and .545, respectively, indicating the model's high explanatory power in these domains.

Finally, analyzing the relationship between personality types and demographic variables showed that gender ($F = 24.23$) and employment status ($F = 3.91$) had the most significant association with psychological types ($p < .01$), while age and sports level showed weaker effects. Spearman correlation also confirmed a significant positive relationship between gender ($r = .19$) and sports level ($r = .11$) with personality types.

Conclusion

The results showed that coaches fall into four distinct psychological patterns: Healthy/Adaptive, Controlling/Inhibited, Maladaptive/Emotionally Vulnerable, and Defensive/Denying. This classification is based on the combination of schema activations across four key domains: Emotional Inhibition, Other-Directedness, Impaired Autonomy, and Impaired Limits. Each type has specific characteristics: The Healthy/Adaptive type is characterized by neutral schemas and a supportive leadership style; the Controlling/Inhibited type by perfectionism and high emotional control; the Maladaptive/Emotionally Vulnerable type by intense emotionality and feelings of defectiveness; and the Defensive/Denying type

by denial of emotions and presenting an ideal self-image. Results indicated that personality types have a significant relationship with some demographic variables, with gender showing the strongest association. Sports level and employment status also had significant but weaker relationships, while age had the least association with the types. This study has limitations such as convenience sampling and its cross-sectional nature. However, its findings can provide a basis for designing training programs, improving leadership styles, and preventing coach burnout. It is suggested that the proposed model be tested in more diverse samples and different cultural contexts. This study, through a cluster analysis of early maladaptive schemas, classified sports coaches into four distinct personality types: Healthy/Adaptive with flexible leadership, Controlling/Inhibited with perfectionistic features, Maladaptive/Emotionally Vulnerable with fragile emotions, and Defensive/Denying with denial mechanisms. This classification, based on schema therapy theory, shows that the combination of schemas shapes coaches' leadership style and professional interactions and can serve as a basis for designing educational and psychological interventions to

improve their performance and mental health in sports environments.

Key Words: Personality Type, Sports Coaches, Psychological Patterns, Early Maladaptive Schemas, Cluster Analysis.

Ethical Considerations

All principles of research ethics were observed by obtaining informed consent, ensuring confidentiality, and guaranteeing participants' right to withdraw. The present study is derived from an original research project with the ethical code IR.SSRI.REC.1401.1868.

Authors' Contributions

All authors contributed equally in the stages of conceptual studies, data collection, analysis and interpretation of results, drafting the manuscript, reviewing and final editing, literature review, and project management.

Conflict of Interest

According to the authors, this article has no conflict of interest.

Acknowledgments

We sincerely thank all sports clubs and coaches who participated in data collection.

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

شناسایی الگوهای روان‌شناختی در مربیان ورزشی: تحلیل خوشه‌ای طرحواره‌های ناسازگار اولیه

زاهده رحمانیان^{۱*}، علیرضا آقابابا^۲

۱. گروه آموزش راهنمایی و مشاوره، دانشکده علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

۲. گروه روانشناسی ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۱۰/۱۹، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۴/۱۲/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۱/۰۹

* Corresponding Author: Zahedeh Rahmanian, E-mail: z.rahmanian@cfu.ac.ir

How to Cite: Rahmanian Z, Aghababa A, Identifying Psychological Patterns in Sports Coaches: A Cluster Analysis of Early Maladaptive Schemas. *Sport Psychology Studies*, 2026; 15(56): 119-142. In Persian

چکیده

هدف: ورزش سلامت روان و موفقیت فردی و تیمی را تقویت می‌کند و مربیان با سبک رهبری خود، که تحت تأثیر الگوهای روان‌شناختی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه است، بر عملکرد و روان ورزشکاران اثر می‌گذارند. این پژوهش با هدف شناسایی الگوهای روان‌شناختی مربیان ورزشی بر اساس تحلیل خوشه‌ای طرحواره‌های ناسازگار اولیه آنان انجام شد.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی با رویکرد خوشه‌ای بود. جامعه آماری شامل مربیان ورزشی فعال در باشگاه‌های ایران در سال ۱۴۰۲ بود که ۲۹۷ نفر از آنان به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه دموگرافیک و پرسشنامه طرحواره‌های ناسازگار اولیه یانگ (۲۰۰۵) بود. داده‌ها با استفاده از معادلات ساختاری، تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی، K-means، تحلیل مسیر و ANOVA بررسی شد.

یافته‌ها: تحلیل خوشه‌ای چهار الگوی روان‌شناختی متمایز شناسایی کرد: تیپ سالم و سازگار (میانگین طرحواره‌ها ۰/۰۳) با هیجانات متعادل و رهبری حمایت‌گر؛ تیپ کنترل‌گر یا بازدارنده (میانگین ۰/۳۰) با بالاترین فعال‌سازی طرحواره‌های بازداری هیجانی ($\beta=0/76$) و معیارهای سرسختانه ($\beta=0/74$)؛ تیپ ناسازگار و آسیب‌پذیر هیجانی (میانگین ۱/۲۳+) با طرحواره‌های وابستگی و اطاعت بالا؛ و تیپ دفاعی و انکاری (میانگین ۲/۳۵-، حداقل تا ۴/۲۷) با سرکوب هیجانی شدید. تحلیل واریانس تفاوت معنادار خوشه‌ها در تمامی طرحواره‌ها را نشان داد ($p<0/01$) و الگوی روان‌شناختی با جنسیت ($p<0/01$) و سطح ورزشی ($p=0/03$) نیز رابطه داشت.

نتیجه‌گیری: ترکیب طرحواره‌های ناسازگار اولیه در مربیان ورزشی منجر به الگوهای روان‌شناختی متمایز می‌شود که شناسایی آن‌ها می‌تواند به بهبود آموزش روان‌شناختی، سبک رهبری، پیشگیری از فرسودگی و ارتقای عملکرد تیم کمک کند.

کلید واژه‌ها: تیپ شخصیتی، مربیان ورزشی، الگوهای روان‌شناختی، طرحواره‌های ناسازگار اولیه، تحلیل خوشه‌ای.

مقدمه

ورزش^۱ به عنوان پدیده‌ای اجتماعی-فرهنگی^۲ و چندبُعدی، علاوه بر بهبود سلامت جسم، نقش مهمی در سلامت روان^۳ و موفقیت فردی و تیمی^۴ دارد (کوهیان افضلی، الهی و اکبری یزدی، ۲۰۲۳). در این میان، مربیان ورزشی^۵ به عنوان رهبران فنی و روانی^۶ تیم‌ها، از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند؛ زیرا نه تنها عملکرد ورزشی^۷ بلکه سلامت روانی و رفتاری ورزشکاران نیز تا حد زیادی به سبک رهبری^۸ و تعامل آنان با مربیان وابسته است (گربر، گیگاکس و کودی، ۲۰۲۳). مربی ورزشی فردی است که به صورت حرفه‌ای مسئول آموزش، هدایت و تربیت ورزشکاران یا تیم‌های ورزشی است و ویژگی‌های شخصیتی^۹ و شناختی^{۱۰} وی نقش مهمی در سبک رهبری و موفقیت تیم دارند (وحدانی، قنبری و رضااسلطان، ۲۰۲۵). با وجود این اهمیت، هنوز مشخص نیست چه سازوکارهای شناختی-هیجانی عمیقی موجب شکل‌گیری تیپ‌های شخصیتی مربیان و در نتیجه سبک‌های رهبری آنان می‌شود. بسیاری از پژوهش‌ها صرفاً ویژگی‌های رفتاری یا مدیریتی مربیان را توصیف کرده‌اند، بدون آنکه منشأ روان‌شناختی این ویژگی‌ها تبیین شود؛ از این رو، مسئله اصلی پژوهش حاضر بررسی این است که آیا طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌توانند به عنوان یکی از ریشه‌های شناختی-هیجانی^{۱۱} تیپ‌های شخصیتی^{۱۲} مربیان

و سبک‌های رهبری آنان عمل کنند یا خیر. این خلأ نظری ضرورت انجام پژوهش حاضر را آشکار می‌سازد. از نظر مفهومی، تیپ شخصیتی به مجموعه‌ای نسبتاً پایدار از ویژگی‌های شناختی، هیجانی و رفتاری گفته می‌شود که شیوه ادراک، تصمیم‌گیری، تعامل اجتماعی و مدیریت هیجان فرد را شکل می‌دهد. در حوزه روان‌شناسی ورزش، تیپ‌های شخصیتی مربیان معمولاً بر اساس ابعادی مانند برون‌گرایی-درون‌گرایی، ثبات هیجانی، وظیفه‌شناسی، انعطاف‌پذیری شناختی یا کمال‌گرایی توصیف می‌شوند و این ویژگی‌ها می‌توانند نحوه هدایت تیم، ارتباط با ورزشکاران و مدیریت فشارهای رقابتی را تعیین کنند این ویژگی‌ها بر روابط، تصمیم‌گیری^{۱۳} (ترک ورزش)^{۱۴} و سلامت روان ورزشکاران تأثیرگذار است (زمانی، فتحی رضائی، اسکندرنازاد، عبدالله سالم، ۲۰۲۶؛ کوهیان افضلی و همکاران، ۲۰۲۳). برای مثال، مربیان با تیپ شخصیتی کمال‌گرا^{۱۵} معمولاً معیارهای غیرواقع‌بینانه^{۱۶} تعیین کرده و فشار^{۱۷} مضاعفی بر ورزشکاران وارد می‌آورند (مرادی و جدیدیان، ۲۰۲۳). وحدانی و همکاران (۲۰۲۵) در مطالعه‌ای نشان دادند که مهارت‌های ارتباطی^{۱۸} و مدیریت هیجانات^{۱۹} از مهم‌ترین عوامل موفقیت مربیان ورزشی هستند. کوهیان افضلی و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهش خود با عنوان شناسایی معیارهای اولیه ورود به برنامه‌های رسمی آموزش مربی ورزشی به سه مضمون اصلی پیش‌نیازها، مهارت‌های انسانی و

۱۳ Cognitive characteristics

۱۴ Stable behavioral- Emotional- Cognitive patterns

۱۵ Personality type

۱۶ Decision-making

۱۷ Sport dropout

۱۸ Perfectionism

۱۹ Unrealistic standards

۲۰ Psychological pressure

۲۱ Communication skills

۲۲ Emotion management

1 . Sport

۲. Socio-cultural phenomenon

۳. Physical health

۴. Mental health

۵ Individual and team success

۶. Sports coach / Athletic coach

۷. Technical and psychological leader

۸ Athletic performance

۹ Leadership style

۱۰.Coach-athlete interaction

۱۱.Gerber, Gyax, & Cody

۱۲Personality traits

شناختی-هیجانی^۸ هستند که در دوران کودکی و نوجوانی، در اثر ارضا نشدن نیازهای هیجانی اساسی مانند امنیت، محبت، خودمختاری یا پذیرش شکل می‌گیرند و در بزرگسالی ادراک فرد از خود، دیگران و محیط را هدایت می‌کنند (یانگ، کلوسکو و ویشار^۹؛ ۲۰۲۴) و به بروز رفتارهایی نظیر پرخاشگری، سلطه‌گری، اجتناب از تصمیم‌گیری یا وابستگی افراطی^{۱۰} به بازخورد دیگران^{۱۱} (النجامد (صالحیان و دیبازکی، ۲۰۲۳). یانگ طرحواره‌های ناسازگار اولیه را در پنج حوزه اصلی دسته‌بندی می‌کند که هر یک شامل خرده‌مقیاس‌های مشخصی است: (۱) حوزه بریدگی و طرد شامل طرحواره‌هایی مانند رهاشدگی، بی‌اعتمادی/بدرفتاری، محرومیت هیجانی، نقص/شرم و انزوای اجتماعی؛ (۲) حوزه خودگردانی و عملکرد مختل شامل وابستگی/بی‌کفایتی، آسیب‌پذیری نسبت به خطر، خود تحول‌نیافته و شکست؛ (۳) حوزه محدودیت‌های مختل شامل استحقاق/بزرگ‌منشی و خویش‌نهادی ناکافی؛ (۴) حوزه دیگرجهت‌مندی شامل اطاعت، ایثار و پذیرش‌جویی؛ و (۵) حوزه گوش‌به‌زنگی افراطی و بازداری شامل بازداری هیجانی، معیارهای سرسختانه و تنبیه‌گری^{۱۲} مطالعه رانکین، رید و والکر^{۱۳} (۲۰۲۱) نشان می‌دهد مربیانی که طرحواره‌های حوزه طرد و بریدگی^{۱۴} را تجربه می‌کنند، ممکن است در برقراری روابط صمیمانه^{۱۵} ورزشکاران دچار مشکل شوند، در حالی که

اخلاق‌مداری دست یافتند. جعفری و درخشان (۲۰۲۳) در پژوهش مسئولیت حقوقی مربیان ورزشی بر ضرورت آگاهی مربیان از قوانین و اخلاق حرفه‌ای^{۱۶} تأکید کردند. در کنار تیپ شخصیتی، سبک رهبری مربیان نیز یکی از متغیرهای کلیدی در موفقیت تیم است. سبک رهبری به الگوی نسبتاً پایدار رفتار مربی در هدایت، تصمیم‌گیری، ایجاد انگیزش و تعامل با ورزشکاران اشاره دارد و معمولاً در قالب سبک‌های تحول‌آفرین، تعاملی یا اقتدارگرایانه طبقه‌بندی می‌شود. انتظار می‌رود ویژگی‌های شخصیتی مربیان و سازه‌های شناختی زیربنایی آن‌ها، از جمله طرحواره‌ها، در شکل‌گیری این سبک‌ها نقش داشته باشند. با وجود برخی مطالعات در ایران درباره معیارهای ورود به حرفه مربیگری (کوهیان افضلی و همکاران، ۲۰۲۳) یا مسئولیت‌های حرفه‌ای مربیان^{۱۷} (جعفری و درخشان، ۲۰۲۳)، بررسی ساختار عمیق شخصیت مربیان و عوامل شکل‌دهنده آن هنوز محدود است و نوآوری پژوهش حاضر در تمرکز بر منشأ شناختی-هیجانی تیپ‌های شخصیتی مربیان نهفته است.

از آنجا که محیط ورزش مملو از فشار، رقابت، انتقاد و شکست^{۱۸} است، مربیان در معرض سطوح بالایی از استرس قرار دارند (تارنر، آسپین و گیلمن^{۱۹}؛ ۲۰۱۹). این شرایط می‌تواند موجب فعال شدن طرحواره‌های ناسازگار اولیه^{۲۰} شود؛ طرحواره‌های ناسازگار اولیه طبق نظریه یانگ، الگوهای فراگیر و پایدار

۱۲A- Cut and rejection (1- Abandonment/ instability, 2- Distrust/ misbehavior, 3- Emotional deprivation, 4- Deficiency/ shame, 5- Social isolation/ alienation), B- Autonomy and impaired performance (6- Dependency/incompetence, 7- vulnerability to harm/disease, 8-untransformed-self, 9-failure), c-impaired limitations (10- entitlement/secretary, 11-insufficient self-restraint and self-discipline), d- other orientation (12- obedience, 13-sacrifice), e-ear to excessive ringing and inhibition (14-emotional inhibition, 15-stubborn standards/extreme fault-finding).
۱۳Rankin, Read, Walker
۱۴Disconnection and Rejection domain
۱۵Intimate relationships

۱. Professional ethics
۲. Legal responsibilities of coaches
۳. Competition, Criticism, Failure
۴. Occupational stress
۵ Turner, Aspin, & Gillman
۶. Schema activation
۷. Early Maladaptive Schemas (EMSs)
۸ Cognitive-emotional patterns
۹ Young
۱۰. Aggression, Dominance, Decision avoidance, Excessive dependency
۱۱Others' feedback

مربیان دارای طرحواره شکست^۱، از ریسک‌پذیری^۲ در موقعیت‌های حساس پرهیز می‌کنند. بنابراین از منظر نظری می‌توان انتظار داشت طرحواره‌ها به عنوان ساختارهای شناختی عمیق، زمینه شکل‌گیری تیپ‌های شخصیتی را فراهم می‌کند و این تیپ‌ها نیز به نوبه خود سبک رهبری مربیان را شکل دهند؛ به بیان دیگر، طرحواره‌ها حلقه واسط میان تجارب اولیه فرد و رفتار رهبری او در محیط حرفه‌ای محسوب می‌شوند. مطالعات گذشته بیشتر بر ویژگی‌های روان‌شناختی ورزشکاران متمرکز بوده‌اند (پورعابد و بهرامی، ۲۰۲۱؛ صالحیان و دیبازکی، ۲۰۲۳؛ اسمیت، ۲۰۲۴؛ جانوفسکی و همکاران، ۲۰۲۱) و خلأ پژوهشی قابل توجهی در خصوص مربیان ورزشی احساس می‌شود.

از طرف دیگر، پژوهش‌ها نشان می‌دهند که طرحواره‌های ناسازگار اولیه مربیان، نقش مهمی در شکل‌دهی رفتار آنان در محیط‌های ورزشی دارند. طرحواره‌های مربوط به بریدگی و طرد، مانند ره‌اشدگی^۳ و بی‌اعتدادی^۴ می‌توانند موجب رفتارهای سرد و فاصله‌گیرانه^۵ شوند، در حالی که طرحواره‌های معیارهای سرسختانه^۶ حوزه گوش‌به‌زنگی افراطی^۷ معمولاً با کمال‌گرایی و سخت‌گیری بیش از حد در تمرینات همراه‌اند (یانگ، کلووسکو و ویشار^۸، ۲۰۲۴). این شواهد نشان می‌دهد بررسی همزمان طرحواره‌ها، تیپ‌های شخصیتی و سبک‌های رهبری می‌تواند تصویری منسجم‌تر از عملکرد روان‌شناختی مربیان ارائه دهد؛ موضوعی که تاکنون به صورت یکپارچه بررسی نشده است. این طرحواره‌ها در صورت فعال شدن می‌توانند به بروز رفتارهای ناکارآمد^۹ و ایجاد تعارض در روابط بین‌فردی^{۱۰} منجر شوند و در محیط‌های حرفه‌ای مانند

مربیگری ورزشی، تأثیر قابل توجهی بر سبک رهبری، تصمیم‌گیری و نحوه تعامل با ورزشکاران بر جای گذارند (تارنر و همکاران، ۲۰۱۹). به عنوان مثال، طرحواره‌های وابستگی و آسیب‌پذیری می‌توانند به اجتناب از تصمیم‌گیری در موقعیت‌های بحرانی^{۱۱} بینجامند (رانکین و همکاران، ۲۰۲۱). در محیط‌های ورزشی، فعال شدن این طرحواره‌ها ممکن است رفتارهایی مانند کنترل بیش از حد^{۱۲} انتقادگری^{۱۳} یا ناتوانی در تعامل مؤثر با ورزشکاران را به دنبال داشته باشد که نه تنها عملکرد تیم را کاهش می‌دهد، بلکه می‌تواند به بروز آسیب‌های روانی در ورزشکاران منجر شود (ابراهیمی اورنگ و مرادی، ۲۰۲۵). از منظر کاربردی، شناسایی طرحواره‌های ناسازگار اولیه در مربیان می‌تواند زمینه‌ساز طراحی برنامه‌های آموزشی روان‌شناختی برای بهبود روابط مربی-ورزشکار و ارتقای اثربخشی آموزشی باشد (وحدانی و همکاران، ۲۰۲۵). همچنین، شناسایی زود هنگام این طرحواره‌ها می‌تواند از بروز اختلالاتی مانند افسردگی، اضطراب و فرسودگی شغلی^{۱۴} در مربیان پیشگیری کند (بیشاپ، یونان، لو و پیلکینگتون^{۱۵}، ۲۰۲۱؛ ریسو، دوئویت، استین و یانگ^{۱۶}، ۲۰۲۲). با وجود انجام مطالعات متعدد درباره طرحواره‌ها در جمعیت‌های عمومی یا ورزشکاران (باقرلی، آزادی، اکبری، ۲۰۲۶)، بررسی همزمان طرحواره‌های ناسازگار اولیه، تیپ‌های شخصیتی و سبک‌های رهبری مربیان ورزشی -به ویژه در ایران- کمتر مورد توجه قرار گرفته و همین موضوع وجه تمایز اصلی پژوهش حاضر محسوب می‌شود. درک عمیق‌تر این طرحواره‌ها می‌تواند به فهم بهتر انگیزه‌ها، تعارض‌ها و سبک‌های ارتباطی مربیان کمک کند و در نهایت به ارتقای سلامت روان و بهبود عملکرد

۹ Maladaptive behavior

۱۰ Interpersonal conflict

۱۱ Critical situations

۱۲ Excessive control

۱۳ Hypercriticism

۱۴ Burnout

۱۵ Bishop, Younan, Low, & Pilkington,

۱۶ Riso, Duthwaite, Stein, & Young

۱. Failure schema

۲. Risk-taking

۳. Abandonment schema

۴. Mistrust/Abuse schema

۵. Cold and distancing behaviors

۶. Unrelenting standards

۷. Overvigilance

۸. Young

ورزشی آنان منجر شود (پیلکینگتون، یونان و کارانتزاس^۱؛ ۲۰۲۳).
 چارچوب نظری این پژوهش بر نظریه طرحواره درمانی^۲ جفری یانگ استوار است که نخستین بار توسط یانگ (۲۰۰۵) مطرح و سپس با همکاری کلوکو و وی شار (۲۰۲۴) گسترش یافت. طرحواره درمانی مدلی یکپارچه^۳ از درمان است که با تلفیق دیدگاه‌های شناختی-رفتاری^۴، دلبستگی^۵، گشتالت^۶ و روان‌پویشی^۷ به تبیین اختلالات عمیق شخصیت^۸ می‌پردازد. محور اصلی این نظریه، طرحواره‌های ناسازگار اولیه است که به‌صورت الگوهای پایدار شناختی و هیجانی خود آسیب‌زا^۹ در نتیجه ارضا نشدن نیازهای هیجانی اساسی^{۱۰} در دوران کودکی شکل گرفته است و در سراسر زندگی تداوم می‌یابند (یانگ و همکاران، ۲۰۲۴). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که طرحواره‌های ناسازگار اولیه از ثباتی مشابه صفات شخصیتی^{۱۱} برخوردار هستند (ریسو و همکاران، ۲۰۲۲) و با مشکلات هیجانی، روابط بین‌فردی و عملکرد شغلی^{۱۲} مرتبطاند (بیشاپ و همکاران، ۲۰۲۱). فراتحلیل‌های اخیر نیز این ارتباط را با آسیب‌شناسی‌های روانی^{۱۳} و مشکلات بین‌فردی تأیید کرده‌اند (جانوفسکی، راک، تورستینسون، کلارک و ماری^{۱۴}؛ ۲۰۲۰). افزون بر این، به اعتقاد یانگ و همکاران (۲۰۲۴) طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌توانند بر سبک رهبری و مدیریت افراد، از جمله در محیط‌های پرتنش مانند مربیگری ورزشی، اثرگذار باشند؛ مثلاً

تاکنون پژوهش‌هایی نیز به بررسی مجزای طرحواره و ویژگی‌های شخصیتی مربیان ورزشی پرداخته‌اند: در حوزه طرحواره‌های ناسازگار، صالحیان و دیبازکی (۲۰۲۳) دریافتند که سطح طرحواره‌های ناسازگار در ورزشکاران زن با سطح رقابتی آنان مرتبط است. مرادی و جدیدیان (۱۴۰۲) گزارش کردند که طرحواره‌های ناسازگار با کاهش شادکامی^{۱۵} و انعطاف‌پذیری شناختی^{۱۶} مرتبط هستند. کرمانیان، گلشنی، باغدادساریانس، جمهری (۱۴۰۲) در پژوهشی نشان دادند طرحواره‌های حوزه بریدی و طرد و خودگردانی مختل^{۱۷} با خودشیفتگی^{۱۸} مرتبط بودند. معصومی، ربیعی، ضرغامی و ضرغام‌حاجبی (۱۴۰۱) در پژوهشی با استفاده از تحلیل شبکه‌ای^{۱۹} نشان دادند که تنها حوزه «بریدی و طرد» مطابق با حوزه‌بندی یانگ است و در سایر حوزه‌ها در افراد مختلف تفاوت‌هایی وجود دارد. نصرتی و تکلوی (۱۳۹۹) نشان دادند که طرحواره‌های هیجانی و تصویر بدن می‌توانند تنظیم رفتار ورزشی^{۲۰} آنان را پیش‌بینی کنند. از بین مطالعات بین‌المللی، اسمیت^{۲۱} (۲۰۲۴) در پژوهشی نشان داد که طرحواره‌های زن سیاه‌پوست هم می‌توانند منبع تاب‌آوری^{۲۲} باشند و هم در صورت فشار داخلی سلامت روان و جسم را تهدید کنند.

۱. Psychopathology

۱۴. Janovsky, Rock, Thorsteinsson, Clark, & Murray

۱۵. Subjective well-being / Happiness

۱۶. Cognitive flexibility

۱۷. Impaired autonomy and performance

۱۸. Narcissism

۱۹. Network analysis

۲۰. Body image

۲۱. Sport behavior regulation

۲۲. Smith

۲۳. Resilience

۱. Pilkington, Younan, & Karantzas

۲. Schema Therapy

۳. Integrative therapy

۴. Cognitive-behavioral

۵. Attachment theory

۶. Gestalt therapy

۷. Psychodynamic approach

۸. Personality disorders

۹. Self-defeating

۱۰. Core emotional needs

۱۱. Trait stability

۱۲. Occupational performance

روان‌شناختی، بهبود رابطه مربی-ورزشکار و پیشگیری از فرسودگی شغلی مربیان کاربرد عملی داشته باشد.

روش پژوهش

در این پژوهش از طرح توصیفی همبستگی^۴ با تحلیل خوشه‌ای^۵ استفاده شد. جامعه آماری به‌طور مشخص شامل مربیان فعال رشته‌های منتخب (فوتبال، والیبال، بسکتبال و بدنسازی و آمادگی جسمانی) در باشگاه‌های خصوصی و دولتی شهر تهران و استان‌های منتخب شامل آذربایجان شرقی، فارس و خراسان رضوی در سال ۱۴۰۲ بود تا از ناهمگنی رشته‌ها و پراکندگی جغرافیایی نامشخص جلوگیری شود. با توجه به ماهیت پژوهش و محدودیت‌های دسترسی، نمونه‌گیری به روش در دسترس و داوطلبانه^۶ انجام شد که صراحتاً به‌عنوان یک محدودیت روش‌شناختی تلقی شده و تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌کند. در مجموع، ۲۹۷ نمونه به‌صورت در دسترس و داوطلبانه انتخاب شد.

شرکت‌کنندگان

جامعه‌ی پژوهش شامل کلیه مربیان ورزشی فعال در رشته‌های تیمی (فوتبال، والیبال، بسکتبال) و انفرادی (بدنسازی و آمادگی جسمانی) در باشگاه‌های ورزشی شهر تهران و سه استان منتخب (آذربایجان شرقی، فارس، خراسان رضوی) در سال ۱۴۰۲ بود. در این پژوهش، منظور از «مربی فعال» افرادی بود که دارای مدرک رسمی مربیگری حداقل درجه ۳، سابقه فعالیت مستمر مربیگری حداقل دو سال و دست‌کم ۱۰ ساعت مربیگری در هفته در باشگاه‌های رسمی بوده‌اند. انتخاب این رشته‌ها به‌منظور کاهش ناهمگنی رشته‌های ورزشی و افزایش قابلیت تفسیر نتایج صورت گرفت. با توجه به قاعده کلاین^۵ در استفاده از تحلیل عاملی^۶ که بر اساس آن تعداد آزمودنی‌ها باید بین ۳ تا ۵ برابر تعداد سوالات پرسشنامه باشد (با در نظر گرفتن ۷۵ گویه پرسشنامه طرح‌واره یانگ، حدود ۲۵۵ تا ۳۷۵ نفر مورد نیاز است)، ۳۸۰ نفر به‌صورت در دسترس و داوطلبانه، پرسشنامه‌ها

پژوهش رانکین و همکاران (۲۰۲۱) نیز نشان داد که طرحواره‌های حوزه «محدودیت‌های مختل» با وابستگی به ورزش مرتبط هستند. مطالعات فراتحلیل مانند تحقیق جانوفسکی و همکاران (۲۰۲۰) نیز ارتباط مستمر طرحواره‌ها با مشکلات بین‌فردی را تأیید کرده‌اند. تارنر و همکاران (۲۰۱۹) دریافته‌اند که طرحواره‌های ناسازگار به‌طور کامل رابطه بین باورهای غیرمنطقی و پریشانی روانی در ورزشکاران را واسطه می‌کنند.

بر این اساس، فرض بنیادی پژوهش حاضر آن است که طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌توانند زیربنای شکل‌گیری تیپ‌های شخصیتی مربیان باشند و این تیپ‌ها به نوبه خود سبک رهبری آنان را در محیط‌های ورزشی شکل دهند. مرور ادبیات نیز نشان می‌دهد اگرچه مطالعاتی در زمینه ویژگی‌های شخصیتی یا طرحواره‌های ورزشکاران انجام شده، اما پژوهشی که به‌طور مشخص به تبیین ارتباط منطقی بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه و تعیین تیپ‌های شخصیتی و سبک‌های رهبری مربیان بپردازد، به ویژه در بافت فرهنگی و ورزشی ایران، پیش از این انجام نشده است.

بنابراین نوآوری پژوهش حاضر در سه محور قابل طرح است: (۱) تبیین نظری رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه با تیپ‌های شخصیتی مربیان، (۲) بررسی همزمان این متغیرها با سبک‌های رهبری مربیان ورزشی، و (۳) ارائه شواهد تجربی در بستر فرهنگی ورزش ایران که تاکنون کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

در نهایت، هدف اصلی این پژوهش شناسایی و طبقه‌بندی تیپ‌های شخصیتی مربیان ورزشی بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه و بررسی ارتباط آن با سبک‌های رهبری آنان است؛ هدفی که می‌تواند علاوه بر توسعه دانش نظری روان‌شناسی ورزش، در طراحی برنامه‌های آموزشی

۴. Convenience & Voluntary Sampling

۵. Kline's Rule of Thumb

۶. Factor Analysis

۱. Irrational beliefs, Psychological distress

۲. Descriptive-Correlational Design

۳. Cluster Analysis

بر اساس مقیاس لیکرت ۶ درجه‌ای^۵ از (۱=کاملاً غلط تا ۶=کاملاً درست) نمره‌گذاری می‌شود. در فرم کوتاه، هر طرح‌واره با ۵ سؤال اندازه‌گیری می‌شود. حوزه‌های طرح‌واره‌ها عبارت‌اند از: بریدگی و طرد (۱-رهاشدگی/ بی‌ثباتی، ۲-بی‌اعتمادی/ سوءرفتار، ۳-محرومیت هیجانی، ۴-نقص/شرم، ۵-انزوای اجتماعی/بیگانگی)، خودمختاری و عملکرد مختل (۶-وابستگی/ بی‌کفایتی، ۷-آسیب‌پذیری نسبت به ضرر/ بیماری، ۸-خود تحول نیافته، ۹-شکست)، محدودیت‌های مختل (۱۰-استحقاق/ بزرگ منشی، ۱۱-خوشتن‌داری و خود-انضباطی ناکافی)، دیگر جهت‌مندی (۱۲-اطاعت، ۱۳-ایثار) و گوش به زنگی بیش از حد و بازداری (۱۴-بازداری هیجانی، ۱۵-معیارهای سرسختانه/عیب‌جویی افراطی) (یانگ، ۲۰۰۵). نتایج پژوهش قهاری و همکاران (۱۳۹۹) نشان داد ضریب آلفای کرونباخ^۷ برای زیرمقیاس‌های پرسشنامه طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه بین ۰/۷۶ تا ۰/۹۰ و برای کل مقیاس ۰/۹۶ بود. همچنین همبستگی بالای ماده‌ها (بیش از ۰/۴) بیانگر همسانی درونی رضایت‌بخش خرده‌مقیاس‌ها بود.

روش اجرا

پس از اخذ مجوز از فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، فدراسیون والیبال جمهوری اسلامی ایران، فدراسیون بسکتبال جمهوری اسلامی ایران، فدراسیون بدنسازی و پرورش اندام جمهوری اسلامی ایران و ادارات ورزش و جوانان استان‌های منتخب، فهرست باشگاه‌های واجد شرایط استخراج شد و لینک پرسشنامه به‌صورت هدفمند برای مربیان فعال همان رشته‌ها ارسال گردید تا از مشارکت افراد غیرمرتبط جلوگیری شود. پرسشنامه‌ها به‌صورت آنلاین و خودگزارشی در پلت‌فرم‌های مختلف (شبکه‌های اجتماعی و سامانه‌های پژوهشی) منتشر شد و تا رسیدن به ۳۸۰ شرکت‌کننده‌ی واجد شرایط تکمیل گردید. در ابتدای پژوهش، اهداف تحقیق، نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها،

را تکمیل نمودند و پس از حذف پرسشنامه‌های ناقص ۲۹۷ نفر به عنوان حجم نهایی نمونه تعیین شد. هرچند این حجم نمونه بر اساس قاعده کلاین کافی است، اما برای تحلیل خوشه‌ای با ۲۱ متغیر در مرز پایی قرار داشته و این موضوع به‌عنوان محدودیت احتمالی در دقت تفکیک خوشه‌ها لحاظ شد. از ۲۹۷ نفر، میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۲۸/۲۱ سال (انحراف معیار ۵/۲۵) با دامنه‌ی سنی ۲۵ تا ۵۲ سال (حذف سنین بسیار پایین جهت کنترل تفاوت‌های رشدی و حرفه‌ای مربیان) بود. سابقه‌ی ورزشی نیز به طور میانگین ۱/۹۷ سال (انحراف معیار ۹/۱۹) برآورد گردید.

ملاک‌های ورود با هدف کنترل متغیرهای جمعیت‌شناختی و حرفه‌ای شامل موارد زیر تعیین شد: سن ۲۵ تا ۵۵ سال (جهت اطمینان از بلوغ حرفه‌ای مربیان)، داشتن حداقل مدرک کارشناسی و مدرک رسمی مربیگری درجه ۳ یا بالاتر، حداقل دو سال سابقه مربیگری فعال و حداقل ۱۰ ساعت فعالیت مربیگری در هفته، فعالیت مستمر در یکی از رشته‌های ورزشی منتخب در باشگاه‌های رسمی، تمایل داوطلبانه، تکمیل رضایت‌نامه آگاهانه و توانایی پاسخ‌گویی دقیق به پرسشنامه آنلاین. ملاک‌های خروج شامل عدم تمایل به ادامه همکاری، تکمیل ناقص یا نادرست پرسشنامه‌ها و عدم احراز شرایط ورود بود. بر این اساس، داده‌های ۲۹۷ نفر برای تحلیل نهایی مورد استفاده قرار گرفت.

ابزار و شیوه‌های گردآوری داده‌ها

۱- پرسشنامه دموگرافیک؛ شامل سؤالاتی درباره‌ی سن، جنسیت، سطح تحصیلات، سابقه ورزشی، نوع و سطح فعالیت ورزشی.

۲- پرسشنامه طرح‌واره یانگ^۳ (فرم کوتاه ۷۵ سؤالی؛ -YSQ-SF)؛ این ابزار برای سنجش ۱۵ طرح‌واره ناسازگار اولیه در قالب ۵ حوزه اصلی طراحی شده است (یانگ، ۲۰۰۵). هر گویه

۵ 6-point Likert Scale

۶ Schema Domains

۷ Cronbach's Alpha

۱. Sample Size

2 . Demographic Questionnaire

۳. Young Schema Questionnaire (YSQ)

۴. Short Form – 75 Items (YSQ-SF)

محرمانگی اطلاعات و امکان انصراف توضیح داده شد. راستی‌آزمایی شرایط ورود از طریق سؤالات کنترلی مربوط به سابقه مربیگری، مدرک مربیگری و ساعات فعالیت انجام گرفت. پس از حذف داده‌های ناقص، حجم نمونه نهایی ۲۹۷ نفر شد. این پژوهش دارای کد اخلاق IR.SSRI.REC.1401.1868 است.

روش پردازش داده‌ها

در این پژوهش با رویکردی جامع از مجموعه‌ای از روش‌های توصیفی، استنباطی و چندمتغیره به تحلیل دقیق الگوهای روان‌شناختی مربیان بر اساس طرحواره‌های ناسازگار اولیه شامل تحلیل خوشه‌ای (سلسله‌مراتبی، K-means و FIMIX-PLS^۱)، مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM)، و تحلیل مسیر برای بررسی روابط علی بین متغیرها استفاده شده است. همچنین برای مقایسه خوشه‌ها و بررسی تفاوت میانگین‌ها از ANOVA، برای سنجش ارتباط متغیرها از ضریب همبستگی اسپیرمن^۲ و برای ارزیابی پایایی و روایی ابزارها از آلفای کرونباخ، KMO^۳ و آزمون بارتلت^۴ بهره گرفته شده است. شاخص‌های توصیفی، اثرات جزئی (f^2)، و معیارهای پیش‌بینی مانند RMSE^۵ و Q^2 نیز جهت ارزیابی کیفیت مدل به کار رفته‌اند. نرمال بودن توزیع متغیرها علاوه بر شاخص‌های چولگی و کشیدگی، به صورت رسمی با آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بررسی و تأیید شد. همچنین انتخاب متغیرهای تعدیل‌گر و واسطه‌ای در تحلیل مسیر بر اساس مبانی نظری طرحواره‌درمانی و شواهد پژوهشی پیشین انجام شد تا توجیه نظری مدل حفظ شود. تحلیل‌های به کار رفته با استفاده از نرم‌افزار SmartPLS و SPSS24 در سطح خطای ۰/۰۵ انجام شد.

نتایج

از میان نمونه‌ها، ۶۰/۳٪ مربی، ۲۷/۹٪ ورزشکار و مربی، و ۱۱/۸٪ دارای نقش ترکیبی ورزشکار، مربی و داور بوده‌اند. همچنین، ترکیب جنسیتی نمونه شامل ۵۹/۶٪ زن و ۳۹/۱٪

مرد بود. از نظر تحصیلات، بیشترین سهم مربوط به افراد دارای مدرک کارشناسی (۳۹/۷٪) بود و پس از آن دکتری (۲۸/۶٪) و کارشناسی ارشد (۱۵/۲٪) قرار داشتند. در زمینه وضعیت تأهل، ۵۰/۸٪ مجرد، ۴۴/۱٪ متأهل و مابقی در سایر وضعیت‌ها (نامزد، مطلقه و...) بودند. از نظر اشتغال، بیشتر افراد گروه را کسانی تشکیل می‌دادند که در زمان گردآوری داده‌ها به‌طور موقت فعالیت مربیگری نداشتند اما سابقه و صلاحیت حرفه‌ای آنان حفظ شده بود و عمدتاً در جست‌وجوی فرصت شغلی مربیگری بودند (۳۳٪)، در حالی که ۲۱/۵٪ به دلایل تحصیلی، جسمانی یا شرایط سازمانی موقتاً امکان فعالیت مربیگری نداشتند و این به معنای ناتوانی دائمی یا فقدان صلاحیت حرفه‌ای نبود و حدود ۱۴/۵٪ به‌صورت تمام‌وقت شاغل (مربی) بودند. در زمینه فعالیت ورزشی، ۵۳/۹٪ در رشته‌های انفرادی و ۴۶/۱٪ در رشته‌های گروهی فعالیت داشتند. رشته‌های غالب شامل والیبال (۳۳/۷٪) و بدنسازی و آمادگی جسمانی (۲۹٪) بودند. در خصوص شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش، میانگین نمرات متغیرهای مورد بررسی نشان داد که بالاترین مقادیر مربوط به انزوای اجتماعی/ایبگانگی (۴/۸۷)، آسیب‌پذیری نسبت به ضرر/بیماری (۴/۸۱) و خودمختاری و عملکرد مختل (۴/۶۱) بوده و پایین‌ترین میانگین‌ها به خویش‌داری و خود-انضباطی ناکافی (۰/۶۴)، دیگرجهت‌مندی (۰/۷۳) و اطاعت (۰/۸۲) اختصاص دارد. انحراف معیار نمرات بین ۰/۹۵ تا ۱/۴۳ متغیر بود؛ به‌طوری که بیشترین پراکندگی در معیارهای سرسختانه/عیب‌جویی افراطی (۱/۴۳)، گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداري (۱/۳۷) و ایثار (۱/۲۳) مشاهده شد و کمترین آن مربوط به محدودیت‌های مختل (۰/۹۵) و بریدگی و طرد (۰/۹۹) بود. سایر متغیرها انحراف معیار بین ۱/۰۵ تا ۱/۲۷ داشتند که نشان‌دهنده نوسان متوسط نمرات در نمونه است.

به‌منظور پرهیز از ارائه اطلاعات تکراری، تنها شاخص‌های کلیدی برازش مدل گزارش شده و جزئیات تکمیلی در جداول

4 . Bartlett's Test of Sphericity
5 . Root Mean Square Error
6 . Stone-Geisser's Q^2 (Predictive Relevance)

1 . Finite Mixture Partial Least Squares (FIMIX-PLS)
2 . Spearman's Rank Correlation Coefficient
3 . Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Test

۸۱۳۶,۴۷- و ۸۰۵۵,۴۷- بودند، در حالی که در مدل نهایی این مقادیر به ۳۶۳۵,۵۹-، ۳۵۹۸,۵۹- و ۳۵۶۱,۵۹- تغییر یافتند؛ هرچند اعداد مطلق کاهش یافته‌اند، اما توازن و روند کاهشی هماهنگ‌تر آن‌ها بیانگر ساده‌سازی و بهینه‌سازی بهتر مدل است. شاخص‌های معیار بیزی و AIC پایدار نیز از ۷۹۱۸,۲۸- و ۷۸۳۷,۲۸- در مدل اولیه به ۳۴۹۸,۹۲- و ۳۴۶۱,۹۲- در مدل نهایی رسیده‌اند که نشان از کاهش پیچیدگی و بهبود تطابق با داده‌ها دارد. هانان کوپین از ۸۰۹۷,۷۰- به ۳۵۸۰,۸۸- و شاخص طول توضیح از ۶۰۷۳,۵۱- به ۲۶۵۶,۲۵- تغییر کرده است و بیانگر کاهش بیش‌برازش است. مقدار تابع درستنمایی لگاریتمی نیز از ۴۱۸۹,۷۴ در مدل اولیه به ۱۸۵۴,۷۹۵ در مدل نهایی رسیده است که با وجود تفاوت مقیاس، نشان‌دهنده افزایش کارایی محاسباتی و ثبات مدل است. همچنین، شاخص‌های آنتروپی نرمال، شاخص غیرفازی و آنتروپی نرمال شده به ترتیب ۱/۰۰، ۱/۰۰ و ۰/۰۰۰۱ در مدل نهایی نسبت به مدل اولیه ۱/۰۰، ۰/۷۷۷ و ۰/۰۰۰۱ از بهبود محسوس در وضوح تفکیک خوشه‌ها و سازگاری ساختاری حکایت دارند. در مجموع، مدل نهایی نسبت به مدل اولیه ساده‌تر، پایدارتر و از نظر شاخص‌های برازش کاراتر ارزیابی می‌شود.

خلاصه گردیده است. همچنین جداول بازآرایی شدند تا خوانایی و شفافیت داده‌ها افزایش یابد.

در این مطالعه پیش‌فرض‌های مدلیابی معادلات ساختاری رعایت شد؛ داده‌ها از نظر چولگی و کشیدگی^۱ در محدوده قابل قبول ± 2 قرار داشتند و آزمون ماردیا^۲ نیز نرمال چندمتغیره^۳ را تأیید کرد. روابط بین متغیرها خطی بود و بررسی scatter plot و residual plot عدم وجود الگوی غیرخطی را نشان داد. مشاهدات مستقل بودند و هم‌خطی^۴ بین متغیرهای مستقل با VIF^۵ کمتر از ۵ و Tolerance بالاتر از ۰/۱ تأیید شد. اندازه نمونه ۲۵۰ نفر بود که بیش از حداقل توصیه‌شده است. داده‌های گمشده^۶ کمتر از ۵٪ و از نوع MCAR^۷ بودند و با روش FIML^۸ مدیریت شدند لذا، مدل مفهومی در SmartPLS ترسیم و پس از برازش مدل‌ها، تحلیل خوشه‌ای FIMIX اجرا و نتایج برازش و ساختار مدل‌ها در شکل‌های ۱ و ۲ ارائه شده است.

مقایسه شاخص‌های برازش مدل^۹ اولیه و نهایی نشان می‌دهد که مدل نهایی از بهبود چشمگیری در برازش و پایداری برخوردار است. در مدل اولیه، مقادیر اطلاعات آکایکه، اصلاح‌شده ضریب^۳ و اصلاح‌شده ضریب^۴ به ترتیب ۸۲۱۷,۴۷-

۶. Missing Data

۷. Missing Completely at Random

۸. Full Information Maximum Likelihood

۹. Model Fit Indices

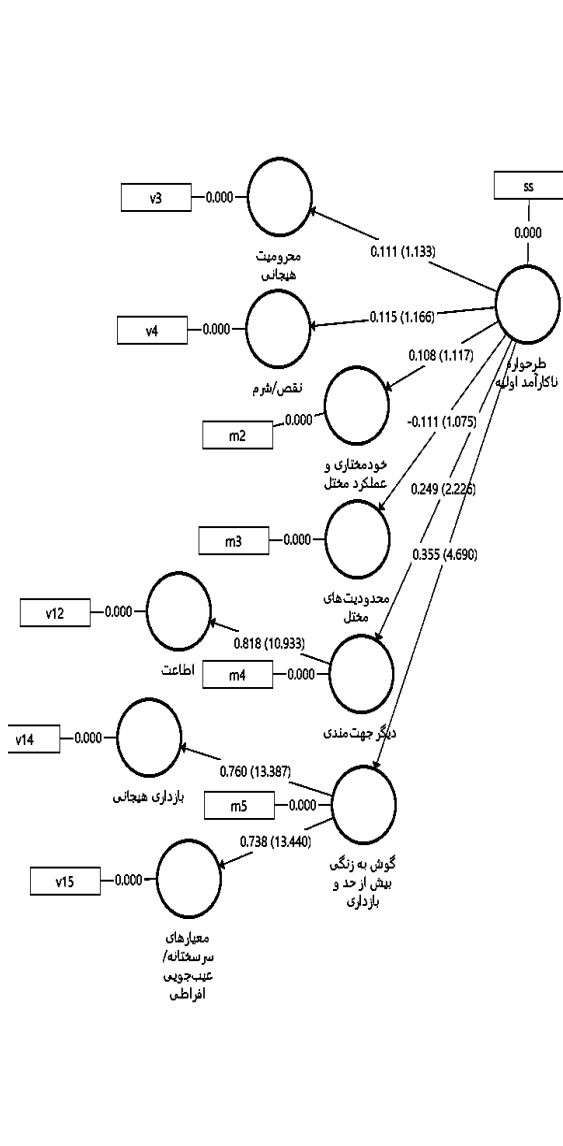
۱. Skewness and Kurtosis

۲. Mardia's Test

۳. Multivariate Normality

۴. Multicollinearity

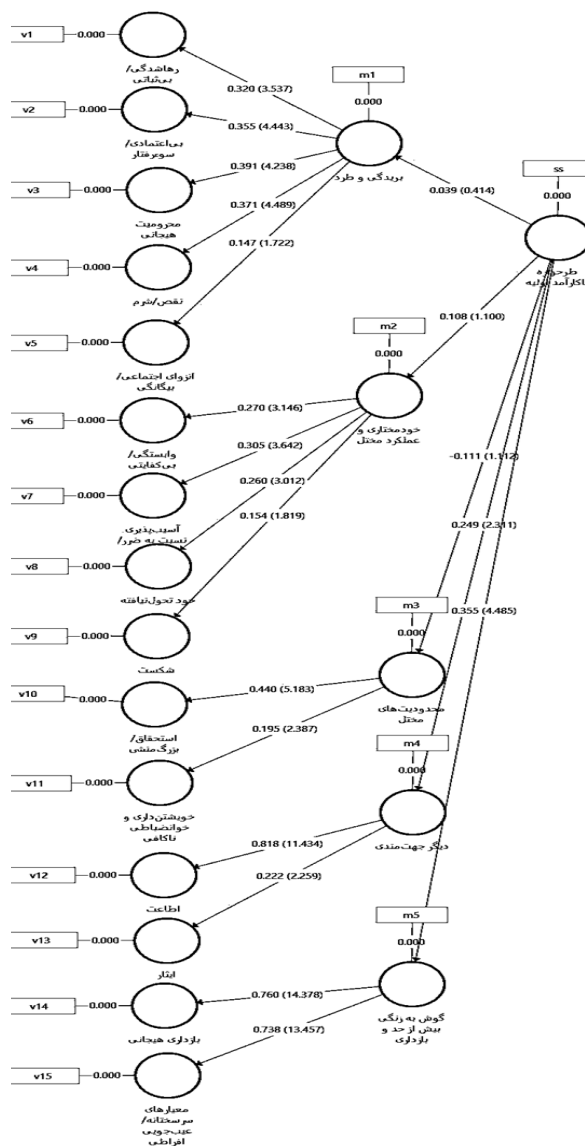
۵. Variance Inflation Factor

شکل ۲- مدل نهایی پژوهش

Figure 2- Final Research Model

بنابراین مسیرهای با $f^2 \leq 0.05$ حذف شدند. در مدل نهایی، مقادیر توان توضیح (R^2) و توان توضیح تعدیل شده (R^2) تعدیل شده (نشان دهنده توان توضیح بالایی برخی متغیرها هستند؛ به ویژه اطاعت (توان توضیح = ۰/۶۶۹، توان توضیح تعدیل شده = ۰/۶۶۸)، بازداري هیجانی (توان توضیح = ۰/۵۷۸، توان توضیح تعدیل شده = ۰/۵۷۷) و معیارهای سرسختانه/عیب‌جویی افراطی (توان توضیح = ۰/۵۴۵، توان توضیح تعدیل شده = ۰/۵۴۳) بیشترین سهم در توضیح واریانس

شکل ۱- مدل اولیه پژوهش

Figure 1- Initial Research Model

تحلیل اثرات جزئی (f^2) در مدل اولیه نشان داد که بیشتر مسیرها اثر بسیار کم یا جزئی دارند، از جمله بریدگی و طرد → انزوای اجتماعی/بیگانگی ($f^2 = 0.022$)، دیگر جهت‌مندی → استحقاق/بزرگ‌منشی ($f^2 = 0.022$)، خودمختاری و عملکرد مختل → بریدگی و طرد ($f^2 = 0.024$)، طرحواره ناکارآمد اولیه → بریدگی و طرد ($f^2 = 0.02$)، خودمختاری و عملکرد مختل ($f^2 = 0.012$) و → خویش‌نظمی ناکافی ($f^2 = 0.066$)،

حوزه‌های کلیدی را نشان می‌دهد. این نتایج از نظر بالینی نشان می‌دهد که بازداري هیجانی و اطاعت می‌توانند شاخص‌های کلیدی آسیب‌پذیری هیجانی در مربیان باشند و تمرکز مداخلات روان‌شناختی بر این حوزه‌ها می‌تواند کارآمدتر باشد. نتایج تفکیک خوشه‌ها بر اساس واریانس‌ها و ضرایب تعیین در جدول زیر آمده است.

دارند، در حالی که استحقاق/بزرگ‌منشی (توان توضیح=۰/۱۹۴) و محرومیت هیجانی (توان توضیح=۰/۱۵۳) اثر متوسط و سایر متغیرها مانند انزوای اجتماعی، بریدگی و طرد، خودمختاری مختل و محدودیت‌های مختل اثر کم‌رنگی دارند. به طور کلی، مدل با تمرکز بر مسیرهای اثرگذار و حذف مسیرهای کم‌اثر، هم پیچیدگی کمتری دارد و هم پیش‌بینی‌پذیری قوی‌تر در

جدول ۱. واریانس‌های باقیمانده FIMIX و اندازه بخش‌ها

Table 1. FIMIX Residual Variances and Segment Sizes

(Variable) متغیر	مدل اولیه (Initial Model)		مدل نهایی (Final Model)	
	خوشه ۱ (Cluster 1)	خوشه ۲ (Cluster 2)	خوشه ۱ (Cluster 1)	خوشه ۲ (Cluster 2)
آسیب‌پذیری (Vulnerability)	.00	2.12	-	-
استحقاق (Entitlement)	.00	1.86	-	-
اطاعت (Subjugation)	.00	.62	.00	.79
انزوا (Isolation)	.00	.31	-	-
ایثار (Self-Sacrifice)	.00	2.22	-	-
بازداري (Inhibition)	.00	1.00	.00	1.01
بریدگی (Disconnection)	.00	2.35	-	-
بی‌اعتمادی (Mistrust)	.00	2.05	-	-
خود تحول نیافته (Undeveloped Self)	.00	2.20	-	-
خودمختاری (Autonomy)	.00	2.33	.00	2.36
خویش‌داری (Self-Control)	.00	2.07	-	-
دیگر جهت‌مندی (Other Directedness)	.00	2.06	.00	2.24
رهاشدگی (Abandonment)	.00	2.13	-	-
شکست (Failure)	.00	2.31	-	-
محدودیت (Impairment)	.00	2.29	.00	2.36
محرومیت (Deprivation)	.00	2.00	.00	2.32
معیارها (Standards)	.00	1.00	.00	1.09
نقص/شرم (Defectiveness/Shame)	.00	2.04	.00	2.33
وابستگی (Dependence)	.00	2.16	-	-
گوش‌به‌زنگی (Hypervigilance)	.00	2.06	.00	2.06
اندازه بخش (Segment Size)	.58	.42	.58	.42

نتایج تحلیل اف‌آی‌میکس (FIMIX) نشان داد که در مدل اولیه، بخش یک با واریانس‌های باقیمانده بسیار پایین (۰/۰۰۱) اگرچه نشانگر همگنی بالا بود، اما احتمال بیش‌برازش و نادیده‌گرفتن تفاوت‌های درون‌خوشه‌ای را مطرح می‌کند. در مقابل، بخش دو با واریانس‌های بالاتر (۰/۶۱۶ تا ۲/۳۵۳) و

همبستگی معنادار بود ($p < 0.01$)، نشان‌دهنده همبستگی کافی متغیرها برای خوشه‌بندی. بررسی نمودار دندروگرام^۲ و برنامه تجمعی^۳ نشان داد که در فاصله استاندارد شده ۵ تا ۱۰، نمونه‌ها به‌طور معناداری از هم متمایز می‌شوند. تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی^۴ با روش وارد^۵ و فاصله اقلیدسی^۶ انجام شد و دندروگرام جهش فاصله از ۲۳۹، ۲۹۲۰ به ۶۲۱۶ در مرحله ۲۹۶ را نشان داد، بنابراین داده‌ها به‌طور طبیعی به چهار خوشه تقسیم شدند که به‌عنوان ساختار پهنه انتخاب شد و سپس تحلیل-k^۷ means^۷ برای تعیین نهایی خوشه‌ها اعمال شد که نتایج آن در جدول زیر آمده است.

جدول ۲. شاخص‌های مرکزی و تحلیل واریانس یک‌راهه مقایسه طرحواره‌های ناکارآمد اولیه در چهار خوشه

Table 2. Central Tendency Indices and One-Way ANOVA of Early Maladaptive Schemas Across Four Clusters

طرحواره / شاخص (Schema / Index)	خوشه ۱ (Cluster 1)	خوشه ۲ (Cluster 2)	خوشه ۳ (Cluster 3)	خوشه ۴ (Cluster 4)	میانگین مربعات (Mean Square)	F	Sig.
بریدگی و طرد (Disconnection & Rejection)	0.04	0.35	0.98	-4.08	69.98	238.30	0.00
رهاشدگی / بی‌ثباتی (Abandonment / Instability)	0.06	0.13	0.86	-3.45	49.83	99.68	0.00
بی‌اعتمادی / سوءرفتار / Misuse (Abuse)	0.02	0.25	0.96	-3.29	47.53	90.76	0.00
محرومیت هیجانی (Emotional Deprivation)	0.02	0.39	0.95	-3.72	59.60	149.38	0.00
نقص / شرم (Defectiveness / Shame)	0.03	0.38	0.90	-3.71	58.59	142.78	0.00
انزوای اجتماعی / بیگانگی (Social Isolation / Alienation)	0.06	0.42	0.74	-4.27	73.68	287.95	0.00
خودمختاری و عملکرد مختل (Impaired Autonomy & Performance)	0.04	0.48	0.82	-4.24	74.23	296.68	0.00
وابستگی / بی‌کفایتی (Dependence / Incompetence)	0.04	0.49	0.74	-4.12	69.76	235.76	0.00

۵ Ward's Method

۶ Euclidean Distance

۷ K-means Clustering

۱ Cluster / Segment Size

۲ Dendrogram

۳ Agglomeration Schedule

۴ Hierarchical Cluster Analysis

آسیب‌پذیری نسبت به ضرر / بیماری (Vulnerability to Harm or Illness)	0.05	0.53	0.65	-4.17	70.76	247.60	0.00
خود تحول‌نیافته (Undeveloped Self)	0.04	0.30	0.93	-3.74	59.08	145.75	0.00
شکست (Failure)	0.03	0.51	0.76	-3.96	65.21	190.38	0.00
محدودیت‌های مختل (Impaired Limits)	-0.09	0.47	1.12	-3.77	64.60	185.25	0.00
استحقاق / بزرگ‌منشی (Entitlement / Grandiosity)	0.00	0.47	1.03	-3.82	64.39	183.51	0.00
خویش‌تن‌داری و خودانضباطی ناکافی (Insufficient Self-Control & Discipline)	-0.09	-0.67	2.32	-0.68	49.19	97.16	0.00
دیگرجهت‌مندی (Other-Directedness)	-0.10	-0.69	2.50	-0.69	56.35	130.05	0.00
اطاعت (Subjugation)	-0.10	-0.68	2.49	-0.68	55.80	127.13	0.00
ایثار (Self-Sacrifice)	0.13	-1.96	1.51	1.02	71.25	253.87	0.00
گوش‌به‌زنگی بیش‌ازحد و بازداری (Hypervigilance & Inhibition)	0.15	-2.11	1.55	0.91	79.74	411.60	0.00
بازداری هیجانی (Emotional Inhibition)	0.14	-2.02	1.57	0.85	74.91	307.96	0.00
معیارهای سرسختانه / عیب‌جویی (Unrelenting Standards / Hypercriticalness)	0.16	-2.07	1.43	0.92	75.30	314.76	0.00
طرحواره ناکارآمد اولیه (Early Maladaptive Schemas – Total)	0.16	-2.13	1.30	1.33	78.69	384.21	0.00

طرحواره، بلکه بیانگر مکانیسم‌های دفاعی قوی مانند «انکار» یا «سرکوب فراگیر» است؛ از منظر بالینی، چنین الگویی اغلب با دفاع‌مندی بالا و اجتناب هیجانی مرتبط است، نه فقدان واقعی طرحواره. نتایج تحلیل واریانس نیز تفاوت معنادار بین خوشه‌ها را تأیید کرد ($p < 0.01$) و بیشترین قدرت اثرگذاری مربوط به گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری ($F=411/60$)، طرحواره کلی ناکارآمد اولیه ($F=384/21$)، معیارهای سرسختانه / عیب‌جویی افراطی ($F=314/76$) و بازداری هیجانی ($F=307/96$) بود. به‌طور کلی، مدل خوشه‌ای چهار تیپ روان‌شناختی متمایز از سالم تا ناسازگار شدید را با قدرت تمایز بالا شناسایی کرده است که مشخصات آن‌ها در جدول زیر آمده است.

نتایج تحلیل خوشه‌ای بر اساس ۲۱ طرحواره ناکارآمد، چهار خوشه متمایز با میانگین‌های کلی حدود ۰/۰۳، ۰/۳۰، ۱/۲۳ و ۲/۳۵ - را نشان داد. بیشترین دامنه تغییر در خوشه ۴ (۵/۶۰) و کمترین در خوشه ۱ (۰/۲۷) مشاهده شد. خوشه ۱ نمایانگر الگوی متعادل، خوشه ۲ بیانگر افراد بازدارنده (تا ۲/۱-)، خوشه ۳ دارای طرحواره‌های بسیار فعال و ناسازگار (تا ۲/۵+) و خوشه ۴ با مقادیر بسیار پایین (تا ۴/۲۷-) نشان‌دهنده‌ی انکار یا دفاع هیجانی بود. لازم به توضیح است که مقادیر منفی شدید در خوشه ۴ (مانند ۴/۲۷-)، به دلیل استانداردسازی داده‌ها (Z -score)، نشان‌دهنده فاصله چندین انحراف معیار زیر میانگین است. از منظر بالینی، این نمرات نه لزوماً به معنای عدم وجود

جدول ۳- توصیف روان‌شناختی چهار خوشه بر اساس نظریه‌ی «طرحواره‌درمانی یانگ»

Table 3. Psychological Description of Four Clusters Based on Young's Schema Therapy Theory

الگوی روان‌شناختی Psychological Pattern	وضعیت طرحواره‌ها Schema Status	نوع فعال‌سازی Activation Type	طرحواره‌های غالب Dominant Schemas	الگوی هیجانی و شناختی Emotional & Cognitive Pattern	تحلیل روان‌شناختی Psychological Analysis
1-Healthy / سازگار / سالم / Adaptive	سطح پایین یا خنثی (غیرفعال) Low or neutral (inactive)	غیرفعال / یکپارچه Inactive / Integrated	ندارد None	هیجان متعادل، شناخت Balanced affect, realistic cognition	نشانگر سلامت هیجانی، خودپذیری، تنظیم مؤثر هیجان و روابط واقعی و پایدار Indicator of emotional health, self-acceptance, effective emotion regulation, and stable, authentic relationships.
2-Controlling / بازدارنده / Inhibitory	فعال در حوزه‌های بازداری و معیارهای سرسختانه Active in inhibition and unrelenting standards domains	فعال‌سازی معکوس (بازداری - کمال‌گرایی) Overcompensatory activation (inhibition-perfectionism)	معیارهای سرسختانه، بازداری هیجانی، گوش به‌زنگی بیش از حد Unrelenting standards, emotional inhibition, hypervigilance	کنترل هیجانی بالا، بازداری عاطفی، کمال‌گرایی High emotional control, affective inhibition, perfectionism	مهار افراطی نیازهای هیجانی برای حفظ پذیرش اجتماعی؛ عملکرد بالا ولی هیجان سرکوب شده Excessive suppression of emotional needs to maintain social approval; high functioning with suppressed emotions.
3-Maladaptive / آسیب‌پذیر هیجانی / Vulnerable	فعال و گسترده در حوزه‌های دیگرجهت‌مندی و خودگردانی مختل Highly active in other-directedness and impaired autonomy domains	فعال‌سازی مستقیم (هیجان‌محور) Direct activation (emotion-focused)	اطاعت، ایثار، وابستگی، خویش‌نظمی ناکافی Subjugation, self-sacrifice, dependence, insufficient self-control	هیجان‌پذیری بالا، اضطراب، وابستگی، احساس بی‌کفایتی High emotional reactivity, anxiety, dependency, feelings of incompetence	خودارزشی پایین، روابط ناسالم، ضعف در کنترل تکانه و مرزهای هیجانی. Low self-worth, unhealthy relationships, poor impulse control and emotional boundaries.
4-Defensive / انکاری / Denying	نمرات منفی شدید در اکثر طرحواره‌ها (غیرفعال ظاهری) Severely negative scores in most schemas (apparently inactive)	انکار و سرکوب فراگیر Global denial and suppression	انزوای اجتماعی، وابستگی، خودمختاری مختل (در سطح انکار) Social isolation, dependence, impaired autonomy (at denial level)	هیجان سرکوب شده یا منکر هیجان Suppressed or denied affect	دفاع‌مندی بالا؛ انکار نیازها و مشکلات؛ تصویر ایده‌آل از خود با آسیب هیجانی پنهان. High defensiveness; denial of needs and problems; idealized self-image with hidden emotional injury.

نتایج تحلیل خوشه‌ای مربیان چهار الگوی روان‌شناختی متمایز را نشان داد: خوشه ۱ (تیپ سالم/سازگار) با طرحواره‌های خنثی، هیجان متعادل و رهبری حمایتگر مشخص شد؛ خوشه ۲ (کنترل‌گر/بازدارنده) دارای فعال‌سازی بالای طرحواره‌های

را در تبیین الگوهای شخصیتی مریان تأیید می‌کند؛ به‌طور کلی، خوشه‌های ۱ و ۲ از انسجام شناختی و کنترل هیجانی بالاتری نسبت به خوشه‌های ۳ و ۴ برخوردار بودند. با اتکا به نظریه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و مدل‌های شناختی - هیجانی، متغیرهای «بازداری هیجانی» و «اطاعت» به‌عنوان سازه‌های واسطه‌ای انتخاب شدند؛ زیرا طبق مبانی نظری، این متغیرها سازوکار انتقال اثر طرحواره‌های اولیه بر پیامدهای رفتاری و هیجانی محسوب می‌شوند. همچنین برخی ابعاد شخصیتی مانند دیگرجهت‌مندی و گوش‌به‌زنگی بیش از حد، بر اساس ادبیات نظری به‌عنوان عوامل تعدیل‌گر در شدت بروز واکنش‌های هیجانی و رفتاری در نظر گرفته شدند. روابط مستقیم و غیرمستقیم بین طرحواره‌ها در جدول زیر آمده است.

«بازداری هیجانی» و «معیارهای سرسختانه» بود و با $\beta=0.760$ و $\beta=0.262$ به‌ترتیب با بازداری هیجانی و معیارهای کمال‌گرایانه ارتباط داشت. خوشه ۳ (ناسازگار/آسیب‌پذیر هیجانی) بالاترین سطح طرحواره‌های ناسازگار مانند «وابستگی» و «نقص/شرم» را نشان داد و مستعد فرسودگی هیجانی بود. در مقابل، خوشه ۴ (دفاعی/انکاری) با نمرات بسیار پایین طرحواره‌ها (تا -4.27) احتمالاً بازتابی از انکار هیجان‌ات و دفاع‌مندی شناختی بود. مسیرهای معنادار مدل شامل «دیگرجهت‌مندی → اطاعت» ($\beta=0.818$) و «بازداری هیجانی → اطاعت» ($\beta=0.760$) ($p<0.001$) و «بازداری هیجانی → اطاعت» ($p<0.001$) بودند که نقش محوری بازداری هیجانی و اطاعت

جدول ۴. نتایج بوت‌استرپ تحلیل مسیر مدل نهایی

Table 4. Bootstrapping Results of Path Analysis for the Final Model

درجه معناداری	t	میانگین	نوع اثر	Path
Sig		Mean	Type	مسیر
0.03	2.18	0.19	Indirect غیرمستقیم	Early Maladaptive Schemas → اطاعت → طرحواره ناکارآمد اولیه → Subjugation
0.00	3.83	0.27		Early Maladaptive Schemas → بازداری هیجانی → طرحواره ناکارآمد اولیه → Emotional Inhibition
0.00	4.05	0.27		Early Maladaptive Schemas → معیارهای سرسختانه → طرحواره ناکارآمد اولیه → Unrelenting Standards
0.00	10.72	0.82		Other-Directedness → اطاعت → دیگرجهت‌مندی → Subjugation
0.03	2.14	0.22		Other-Directedness → ایتار → دیگرجهت‌مندی → Self-Sacrifice
0.00	3.57	0.30	Direct مستقیم	Impaired Autonomy and Performance → آسیب‌پذیری نسبت به ضرر/بیماری → خودمختاری و عملکرد مختل → Vulnerability to Harm or Illness
0.00	3.03	0.25		Impaired Autonomy and Performance → تحول‌نیافته → خودمختاری و عملکرد مختل → Enmeshment / Undeveloped Self
0.00	3.20	0.27		Impaired Autonomy and Performance → وابستگی / بی‌کفایتی → خودمختاری و عملکرد مختل → Dependence / Incompetence
0.00	14.15	0.76		Overvigilance and Inhibition → بازداری هیجانی → گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری → Emotional Inhibition
0.00	13.65	0.74		Overvigilance and Inhibition → معیارهای سرسختانه → گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری → Unrelenting Standards
0.00	5.09	0.44		Impaired Limits → استحقاق / بزرگ‌منشی → محدودیت‌های مختل → Entitlement / Grandiosity
0.02	2.27	0.19		Impaired Limits → خویش‌داری و خودانضباطی ناکافی → محدودیت‌های مختل → Insufficient Self-Control / Self-Discipline

بریدگی و طرد → بی‌اعتمادی / سوءرفتار → Mistrust / Abuse	0.35	4.26	0.00
Disconnection and Rejection → بریدگی و طرد → رهاشدگی / بی‌ثباتی Abandonment / Instability	0.31	3.35	0.00
Disconnection and Rejection → بریدگی و طرد → محرومیت هیجانی Emotional Deprivation	0.39	4.33	0.00
Disconnection and Rejection → بریدگی و طرد → نقص / شرم Defectiveness / Shame	0.36	4.61	0.00

می‌تواند منجر به فرسودگی و کاهش کارایی رهبری شود. همچنین اثر قوی «خودمختاری مختل ← آسیب‌پذیری» (۰/۳۰) بیانگر این است که احساس ناتوانی در مدیریت زندگی، مستقیماً حس آسیب‌پذیری مربی را در مواجهه با چالش‌های شغلی تشدید می‌کند. بعلاوه، مقایسه عملکرد پیش‌بینی مدل PLS و مدل خطی برای شاخص‌ها و سازه‌های طرحواره‌های ناکارآمد اولیه مربیان ورزشی نشان داد که بازداری هیجانی (RMSE=۱۲/۲۴، $Q^2=0/۱۴$) و گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری (RMSE=۱۲/۸۶، $Q^2=0/۱۱$) بالاترین قدرت پیش‌بینی را دارند، در حالی که اطاعت (RMSE=۱۰/۱۰) و پیش‌بینی را دارند، در حالی که اطاعت (RMSE=۹/۷۰، $Q^2=0/۰۳$) و دیگرجهت‌مندی (RMSE=۹/۷۰، $Q^2=0/۰۲$) دقت نسبی خوب و خودمختاری و عملکرد مختل و محدودیت‌های مختل با Q^2 منفی (۰،۰۰۹-) ضعف پیش‌بینی نشان می‌دهند. مدل LM بیشترین دقت را در دیگرجهت‌مندی (RMSE=۹/۷۰، $MAE=۴/۴۴$) و اطاعت (RMSE=۱۰/۱۴، $MAE=۴/۲۸$) داشت، و $Q^2_{predict}$ بازداری هیجانی (۰،۱۵۴) و گوش‌به‌زنگی بیش از حد و بازداری (۰،۱۱۰) بیشترین قدرت پیش‌بینی را نشان داد، در حالی که خودمختاری و عملکرد مختل ضعیف بودند. مقادیر RMSE و MAE در سازه‌های نهفته مانند خودمختاری (۰،۱۶۱، ۰،۰۷۶)، محرومیت هیجانی (۰،۱۶۲، ۰،۰۸۹) و محدودیت‌های مختل (۰،۱۷۷، ۰،۰۸۵) پایین و پراکندگی خطا کم بود، هرچند $Q^2_{predict}$ منفی بود، که نشان‌دهنده دقت عددی مناسب و ثبات نسبی مدل در ابعاد هیجانی و عملکردی است (جهت اختصار از آوردن جداول مربوطه خودداری شد).

جدول ۵. نتایج آزمون‌های واریانس (ANOVA) و همبستگی اسپیرمن

نتایج نشان داد که طرحواره ناکارآمد اولیه اثر غیرمستقیم معناداری بر اطاعت ($t=۲/۱۸$)، بازداری هیجانی ($t=۳/۸۳$) و معیارهای سرسختانه ($t=۴/۰۵$) دارد ($p<0/۰۵$). این یافته با چارچوب نظری طرحواره‌درمانی همسو است که بیان می‌کند طرحواره‌های اولیه از طریق فرایندهای تنظیم هیجان و سبک‌های مقابله‌ای، به‌صورت غیرمستقیم بر رفتارهای بین‌فردی اثر می‌گذارند. در مسیرهای مستقیم، دیگرجهت‌مندی بر اطاعت ($t=۱۰/۷۲$) و ایثار ($t=۲/۱۴$) و خودمختاری بر آسیب‌پذیری نسبت به ضرر ($t=۳/۵۷$)، خود تحول‌نیافته ($t=۳/۰۳$) و وابستگی ($t=۳/۲۰$) اثر معنادار داشتند ($p<0/۰۱$). همچنین گوش به زنگی به بازداری هیجانی ($t=۱۴/۱۵$) و معیارهای سرسختانه ($t=۱۳/۶۵$)، محدودیت‌های مختل به استحقاق ($t=۵/۰۹$) و خویشتن‌داری ناکافی ($t=۲/۲۷$)، و بریدگی و طرد به بی‌اعتمادی ($t=۴/۲۶$)، رهاشدگی ($t=۳/۳۵$)، محرومیت هیجانی ($t=۴/۳۳$) و نقص/شرم ($t=۴/۶۱$) اثر داشتند ($p<0/۰۱$) که نشان‌دهنده نقش کلیدی عوامل میانی در انتقال اثرات طرحواره‌های اولیه بر رفتارها و هیجانات است. از منظر نظری، شدت این روابط را می‌توان ناشی از فعال‌شدن سبک‌های مقابله‌ای ناسازگار دانست که طبق مدل‌های شناختی، رابطه بین طرحواره‌های بنیادین و پیامدهای هیجانی - رفتاری را تعدیل یا میانجی‌گری می‌کنند. از منظر بالینی، ضرایب بالا در مسیرهای «دیگرجهت‌مندی ← اطاعت» (۰/۸۲) و «گوش‌به‌زنگی ← بازداری هیجانی» (۰/۷۶) نشان می‌دهد که مربیانی که برای تأیید دیگران تلاش می‌کنند یا بیش از حد هوشیارند، تمایل شدیدی به سرکوب هیجانات و تسلیم در برابر فشارها دارند که

Table 5. Results of ANOVA and Spearman Correlation Tests

سطح ورزشی / sport Level	اشتغال / Employment	جنس / Gender	سن / Age	شاخص / متغیر / Index / Variable
2.64	3.91	24.23	2.71	آماره F-value
0.05	0.01	0.001	0.05	سطح معناداری (آنووا) Sig. (ANOVA)
2-1 3-4	2-3 4-2 3-2	4-3	2-3	مقایسه گروهی (I-J) Post-hoc Comparison (I-J)
-0.83 2.35	1.18 0.68 -1.18	-0.50	-15.64	اختلاف میانگین (I-J) Mean Difference (I-J)
0.03	0.03 0.03 0.001	0.001	0.05	سطح معناداری (شفه) Sig. (Scheffé)
0.11	-0.04	0.19	-0.04	ضریب همبستگی اسپیرمن Spearman Correlation Coefficient
0.03	0.26	0.00	0.26	سطح معناداری همبستگی Sig. (Correlation)

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که بین تیپ‌های شخصیتی و برخی از متغیرهای دموگرافیک تفاوت و رابطه معناداری وجود دارد. بر اساس آزمون آنووا، تیپ‌های شخصیتی بیشترین اثر را بر متغیر جنسیت ($F=24/23$) دارد ($p<0/01$) و اختلاف میانگین‌ها در چندین مقایسه گروهی (به‌ویژه بین گروه‌های ۲ و ۳) معنادار است ($p<0/01$). همچنین متغیر اشتغال ($F=3/91$) نیز تفاوت معناداری بین گروه‌های مختلف نشان می‌دهد ($p<0/01$). متغیرهای سن ($F=2/71$) و سطح ورزشی ($F=2/64$) در مرز معنی‌داری قرار دارند ($p=0/05$) و می‌توان گفت اثر الگوی روان‌شناختی بر آن‌ها نسبتاً ضعیف ولی قابل توجه است. از سوی دیگر، ضرایب همبستگی اسپیرمن نشان می‌دهد که بین تیپ‌های شخصیتی و جنس ($r=0/19$) و نیز سطح ورزشی ($r=0/11$) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد ($p<0/05$)، اما سن و اشتغال با تیپ‌های شخصیتی رابطه معناداری ندارند ($p>0/05$). با وجود معناداری آماری برخی نتایج (به‌ویژه جنسیت و اشتغال)، اندازه اثر همبستگی‌ها نسبتاً کوچک است؛ بنابراین تفسیر آن‌ها باید با احتیاط بالینی انجام شود و از تعمیم اغراق‌آمیز پرهیز گردد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین تیپ‌های شخصیتی مربیان ورزشی بر اساس ترکیب طرحواره‌های ناسازگار اولیه با روش تحلیل خوشه‌ای انجام شد. نتایج پژوهش حاضر نشان داد مربیان ورزشی بر اساس ترکیب طرحواره‌های ناسازگار اولیه در چهار الگوی روان‌شناختی متمایز شامل سالم/سازگار، کنترل‌گر/بازدارنده، ناسازگار/آسیب‌پذیر هیجانی و دفاعی/انکاری

قرار می‌گیرند. این الگوها از تفاوت در میزان فعال‌سازی طرحواره‌ها در حوزه‌هایی چون بازدارندگی هیجانی، دیگرجهت‌مندی، خودگردانی مختل و محدودیت‌های مختل ناشی می‌شوند. این یافته منطبق با نظریه طرحواره درمانی یانگ و همکاران (۲۰۲۴) صورت گرفت، که طرحواره‌های ناسازگار اولیه را به عنوان الگوهای پایدار شناختی-هیجانی شکل گرفته در کودکی معرفی می‌کند و بر ادراک فرد از خود، دیگران و جهان اثر می‌گذارد. ترکیب فعال‌سازی این طرحواره‌ها در چهار حوزه کلیدی شامل بازدارندگی هیجانی، دیگرجهت‌مندی، خودگردانی مختل و محدودیت‌های مختل، الگوهای رفتاری مربیان را تعیین می‌کند. بر این اساس، تیپ سالم/سازگار (وحدانی و همکاران، ۱۴۰۴؛ کوهیان افضلی و همکاران، ۱۴۰۲) با طرحواره‌های کم‌رنگ یا اصلاح‌شده و سبک رهبری انعطاف‌پذیر شناخته می‌شود؛ تیپ کنترل‌گر/بازدارنده (یانگ و همکاران، ۲۰۲۴) تحت سلطه طرحواره‌های گوش به‌زنگی افراطی و بازدارندگی است و کمال‌طلبی و کنترل بیش از حد را نشان می‌دهد؛ تیپ ناسازگار/آسیب‌پذیر هیجانی (رانکین و همکاران، ۲۰۲۱؛ صالحیان و دیبادکی، ۲۰۲۳) با غلبه طرحواره‌های بریدگی، طرد و خودگردانی مختل، هیجانات شکننده و اضطراب در تصمیم‌گیری دارد؛ و تیپ دفاعی/انکاری با استفاده از سبک‌های مقابله‌ای اجتنابی، طرحواره‌های ناسازگار خود را انکار و شکست‌ها را توجیه می‌کند (یانگ و همکاران، ۲۰۲۴). این دسته‌بندی نشان می‌دهد که ترکیب و شدت فعال‌سازی طرحواره‌ها، سبک رهبری، ارتباط و واکنش هیجانی

که شناسایی طرحواره‌ها را پیچیده می‌کند (یانگ، ۲۰۰۵؛ کوستا و همکاران، ۲۰۲۰؛ معصومی و همکاران، ۱۴۰۱). این تحلیل نشان می‌دهد تعامل طرحواره‌های ناسازگار اولیه با ویژگی‌های روان‌شناختی مربیان می‌تواند مبنایی برای طراحی برنامه‌های آموزشی روان‌شناختی، پیشگیری از فرسودگی شغلی و بهبود سبک رهبری باشد (پورعابد و بهرامی، ۱۴۰۰؛ بیشاپ و همکاران، ۲۰۲۱). با وجود همسویی این طبقه‌بندی با چارچوب نظری طرحواره‌درمانی، باید توجه داشت که یافته‌های حاضر مبتنی بر تحلیل مقطعی داده‌ها بوده و بنابراین تبیین‌های علی یا تعمیم‌های قطعی درباره شکل‌گیری این تیپ‌ها نیازمند مطالعات طولی و چندروشی است.

همچنین، نتایج نشان داد تیپ‌های شخصیتی با برخی شاخص‌های جمعیت‌شناختی ارتباط معناداری دارند. در این میان، جنسیت بیشترین ارتباط را با تیپ‌های شخصیتی نشان داده است، در حالی که سطح ورزشی و وضعیت اشتغال نیز با تیپ‌های شخصیتی رابطه‌ای معنادار اما ضعیف‌تر دارند. سن کمترین ارتباط را نشان داده و در مرز معنی‌داری قرار گرفته است. با این حال، به دلیل محدودیت شواهد نظری و تجربی درباره تفاوت‌های پایدار زیستی در طرحواره‌ها، این یافته صرفاً به عنوان یک همبستگی آماری تفسیر می‌شود و نه بیانگر رابطه علی یا ذاتی میان جنسیت و تیپ شخصیتی. در تبیین رابطه جنسیت با تیپ‌های شخصیتی، با وجود اینکه یافته‌های پژوهش حاضر با مطالعه مرادی و جدیدیان (۲۰۲۳) همسویی دارد، اما باید با احتیاط تفسیر شود. شواهد کافی در پیشینه پژوهش برای توجیه تفاوت‌های زیستی ثابت بین جنسیت‌ها در زمینه طرحواره‌ها وجود ندارد؛ بنابراین، این تفاوت‌ها احتمالاً بازتابی از هنجارهای اجتماعی-فرهنگی و شیوه‌های جامعه‌پذیری متفاوت برای زنان و مردان در محیط ورزشی است (صالحیان و دیبازکی، ۲۰۲۳). سطح ورزشی و وضعیت اشتغال رابطه معنادار اما ضعیف‌تری دارند، زیرا فشار محیط‌های ورزشی و فرسودگی شغلی (بیشاپ و همکاران، ۲۰۲۱) می‌توانند فعال‌سازی طرحواره‌ها و تظاهرات الگوی روان‌شناختی را تحت تأثیر قرار دهند. سن کمترین ارتباط را دارد، چرا که طرحواره‌ها و تیپ‌های شخصیتی از کودکی شکل می‌گیرند و نسبتاً پایدار باقی می‌مانند

مربیان در محیط‌های ورزشی پرفشار را قابل شناسایی و مطالعه می‌سازد.

به طور اختصاصی در تحلیل خوشه‌ای انجام شده، چهار الگوی روان‌شناختی قابل شناسایی بوده است که هر یک ویژگی‌های روان‌شناختی و رفتاری خاص خود را دارند. تیپ نخست، یعنی سالم/سازگار، دارای طرحواره‌های خنثی یا غیرفعال، هیجانات متعادل، شناخت واقع‌بینانه، سلامت هیجانی، خودپذیری بالا و روابط پایدار همراه با سبک رهبری حمایت‌گر است. تیپ دوم، کنترل‌گر/بازدارنده، با فعال‌سازی زیاد طرحواره‌های بازداری هیجانی و معیارهای سرسختانه مشخص می‌شود و معمولاً افرادی با کنترل هیجانی بالا، کمال‌گرا و دارای بازداری عاطفی هستند که عملکرد مطلوبی دارند اما هیجانات خود را سرکوب می‌کنند. تیپ سوم، ناسازگار/آسیب‌پذیر هیجانی، دارای فعال‌سازی گسترده طرحواره‌هایی چون وابستگی، نقص/شرم و اطاعت است؛ این افراد هیجان‌پذیری بالایی دارند، احساس اضطراب و بی‌کفایتی را تجربه می‌کنند، خودارزشی پایینی دارند و در کنترل تکانه و مرزهای هیجانی ضعیف عمل می‌کنند. در نهایت، تیپ چهارم یعنی دفاعی/انکاری، با نمرات بسیار پایین در طرحواره‌ها (به دلیل انکار یا سرکوب آن‌ها) شناخته می‌شود؛ این افراد معمولاً هیجانات خود را سرکوب یا انکار می‌کنند، سطح بالایی از دفاع‌مندی دارند، تصویری ایده‌آل از خود ارائه می‌دهند و آسیب‌های هیجانی پنهانی را تجربه می‌کنند. با اتکا بر نظریه طرحواره‌درمانی یانگ (۲۰۰۵) و پیشینه پژوهشی داخلی و بین‌المللی، تحلیل خوشه‌ای مربیان ورزشی به چهار الگوی روان‌شناختی به گونه زیر قابل تبیین است: ۱- سالم/سازگار با طرحواره‌های غیرفعال و هیجانات متعادل که توانایی مدیریت نیازهای هیجانی را دارند (یانگ، ۲۰۰۵؛ وحدانی و همکاران، ۱۴۰۴)، ۲- کنترل‌گر/بازدارنده با فعال‌سازی طرحواره‌های بازداری و کمال‌گرایی و سبک رهبری آمرانه (یانگ و همکاران، ۲۰۲۴؛ مرادی و جدیدیان، ۱۴۰۲)، ۳- ناسازگار/آسیب‌پذیر هیجانی با وابستگی، نقص/شرم و هیجان‌پذیری بالا که تصمیم‌گیری را دشوار می‌سازد (یانگ، ۲۰۰۵؛ رانکین و همکاران، ۲۰۲۱؛ صالحیان و دیبازکی، ۲۰۲۳)، و ۴- دفاعی/انکاری با سرکوب هیجانات و تصویر ایده‌آل از خود

و دفاعی/انکاری) را معرفی می‌کند که تفاوت آن‌ها عمدتاً با سه متغیر «بازداری هیجانی»، «معیارهای سرسختانه» و «دیگرجهت‌مندی» تبیین می‌شود و رابطه مستقیم هر تیپ با سبک رهبری و تعاملات حرفه‌ای را آشکار می‌سازد. این یافته‌ها هم‌خلاف پژوهشی روان‌شناختی مربیان را پر می‌کند و هم مبنایی کاربردی برای گزینش، آموزش و مداخلات روان‌شناختی مربیان فراهم می‌کند که با تکیه بر نظریه یانگ به بهبود عملکرد، سلامت روان و کیفیت رهبری در نظام ورزشی کمک می‌کنند (شکل ۳). لذا، این یافته‌ها می‌توانند به عنوان فرضیه‌ای مقدماتی برای مطالعات کاربردی آینده تلقی شوند، نه مبنای قطعی برای تصمیم‌های حرفه‌ای یا آموزشی.

(ریسو و همکاران، ۲۰۲۲). در نهایت، تیپ‌های شخصیتی بیشترین تأثیر را بر ابعاد مربوط به جنسیت و اشتغال دارد و نقش تعیین‌کننده‌ای در سبک رهبری، تعامل با ورزشکاران و مدیریت هیجانات مربیان ایفا می‌کنند.

نتایج پژوهش حاضر نظریه یانگ را از چارچوب بالینی به محیط حرفه‌ای پراسترس مربیان ورزشی تعمیم می‌دهد و نشان می‌دهد که طرحواره‌های ناسازگار اولیه، علاوه بر پیش‌بینی آسیب‌شناسی، رفتارها و سبک‌های رهبری را در افراد به ظاهر سالم شکل می‌دهند. با این حال، این تعمیم در حد یک تبیین نظری باقی می‌ماند و برای تأیید کاربرد حرفه‌ای آن، مطالعات تجربی بیشتر ضروری است. با تحلیل خوشه‌ای، پژوهش حاضر چهار الگوی روان‌شناختی مشخص (سالم، کنترل‌گر، آسیب‌پذیر، دفاعی/انکاری)

شکل ۳- مدل نهایی تیپ‌های شخصیتی مربیان ورزشی بر اساس ترکیب طرحواره‌های ناسازگار اولیه

این پژوهش با محدودیت‌هایی از جمله استفاده از نمونه‌گیری در دسترس و پرسشنامه خودگزارشی، ماهیت مقطعی و کنترل ناقص متغیرهای مداخله‌گر مواجه است که تعمیم نتایج را محدود می‌کند، به‌ویژه در خرده‌گروه‌های تخصصی یا سایر بافت‌های فرهنگی و ورزشی. حجم نمونه مناسب بود اما برای بررسی زیرگروه‌ها کوچک، امکان استنباط علی از روابط بین متغیرها فراهم نمی‌کند. همچنین یافته‌ها در بافت فرهنگی ایران به دست آمده و تعمیم آن به سایر فرهنگ‌ها نیازمند مطالعات تکمیلی است. با توجه به ماهیت مقطعی مطالعه، هرگونه نتیجه‌گیری در مورد کاربردهای عملی و علّیت روابط باید با احتیاط صورت پذیرد. با این حال، یافته‌ها می‌توانند مبنایی برای طراحی مداخلات آینده و مطالعات طولی قرار گیرند. بر اساس نتایج، پیشنهاد‌های نظری شامل توسعه و آزمون مدل ارائه شده با نمونه‌های متنوع، ادغام نظریه طرحواره با سایر نظریه‌های شخصیت و رهبری، بررسی متغیرهای واسطه‌ای و تعدیل‌گر، مطالعات کیفی تحولی و مقایسه فرهنگی است. بر این اساس، پیشنهاد‌های کاربردی صرفاً در سطح پیشنهاد‌های آزمایشی و نیازمند ارزیابی تجربی مطرح می‌شوند و نباید به‌عنوان مداخلات قطعی تلقی شوند. پیشنهاد‌های مشخص شامل: (۱) اجرای پایلوت دوره‌های کوتاه آموزش آگاهی از طرحواره‌ها برای مربیان

این پژوهش با محدودیت‌هایی از جمله استفاده از نمونه‌گیری در دسترس و پرسشنامه خودگزارشی، ماهیت مقطعی و کنترل ناقص متغیرهای مداخله‌گر مواجه است که تعمیم نتایج را محدود می‌کند، به‌ویژه در خرده‌گروه‌های تخصصی یا سایر بافت‌های فرهنگی و ورزشی. حجم نمونه مناسب بود اما برای بررسی زیرگروه‌ها کوچک، امکان استنباط علی از روابط بین متغیرها فراهم نمی‌کند. همچنین یافته‌ها در بافت فرهنگی ایران به دست آمده و تعمیم آن به سایر فرهنگ‌ها نیازمند مطالعات تکمیلی است. با توجه به ماهیت مقطعی مطالعه، هرگونه نتیجه‌گیری در مورد کاربردهای عملی و علّیت روابط باید با احتیاط صورت پذیرد. با این حال، یافته‌ها می‌توانند مبنایی برای طراحی مداخلات آینده و مطالعات طولی قرار گیرند. بر اساس نتایج، پیشنهاد‌های نظری شامل توسعه و آزمون مدل ارائه شده با نمونه‌های متنوع، ادغام نظریه طرحواره با سایر نظریه‌های شخصیت و رهبری، بررسی متغیرهای واسطه‌ای و تعدیل‌گر، مطالعات کیفی تحولی و مقایسه فرهنگی است. بر این اساس، پیشنهاد‌های کاربردی صرفاً در سطح پیشنهاد‌های آزمایشی و نیازمند ارزیابی تجربی مطرح می‌شوند و نباید به‌عنوان مداخلات قطعی تلقی شوند. پیشنهاد‌های مشخص شامل: (۱) اجرای پایلوت دوره‌های کوتاه آموزش آگاهی از طرحواره‌ها برای مربیان

می‌کنند. با این حال، این الگوها بیشتر به عنوان چارچوبی توصیفی و فرضیه‌ساز قابل استفاده‌اند و کاربرد عملی آن‌ها مستلزم پژوهش‌های مداخله‌ای و طولی آینده است

ملاحظات اخلاقی

با اخذ رضایت آگاهانه، تضمین محرمانگی و حق انصراف شرکت‌کنندگان، کلیه اصول اخلاق پژوهش رعایت شد. پژوهش حاضر برگرفته از طرح پژوهشی اصیل با کد اخلاق IR.SSRI.REC.1401.1868 می‌باشد.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان به‌طور یکسان و فعال در مراحل ایده‌پردازی (مطالعات مفهومی)، جمع‌آوری داده‌ها، تحلیل و تفسیر نتایج، نگارش پیش‌نویس، بازبینی و ویرایش نهایی، مرور ادبیات پژوهش و همچنین مدیریت پروژه مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

از تمامی باشگاه‌های ورزشی، و مربیانی که در جمع‌آوری اطلاعات مشارکت داشتند، کمال تشکر را داریم.

References

1. Bagherli, J., Azadi, Y. and Akbari, S. (2026). Relationship between Early Maladaptive Schemas and Emotional Divorce in Professional Female Athletes: The Mediating Role of Interactional Damages and Sacrificial Behaviors. *Sport Psychology Studies*, 15(55), 84-104. In Persian <https://doi.org/10.22089/spsyj.2026.17961.2566>
2. Bishop, A., Younan, R., Low, J., & Pilkington, P. D. (2021). Early maladaptive schemas and depression in adulthood: A systematic review and meta-analysis. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 28(6), 1515-1534. <https://doi.org/10.1002/cpp.2630>
3. Ebrahimi Orangi, A., & Moradi, H. (2025). The relationship between affective alexithymia and personality factors with early maladaptive schemas in futsal players: The mediating role of distress tolerance. *Mind, Movement and Behavior*, 4(1), 187-204. In Persian <https://doi.org/10.22034/mmbj.2025.65836.1160>
4. Gerber, M., Gygax, B., & Cody, R. (2024). Coach-athlete relationship and burnout symptoms among young elite athletes and the role of mental toughness as a moderator. *Sports Psychiatry*, 3(1), 5-14. <https://doi.org/10.1024/2674-0052/a000071>
5. Ghahari Shahrbanoo, S., Veisi, F., Kavand, H., Yekeh Fallah, M., Zandi Far, H., Farrokhi, N., et al. (2020). Psychometric properties of the Young Schema Questionnaire-Short Form (YSQ-SF75). *Nurse and Physician in Combat*, 8(27), 31-40. In Persian
6. Jafari, A., & Derakhshan, H. (2023). Legal liability of sports coaches within the framework of the Court of Arbitration for Sport regulations. *Strategic Studies on Sports and Youth*, 22(60), 85-106. In Persian <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.1939.2375>
7. Janovsky, T., Rock, A. J., Thorsteinsson, E. B., Clark, G. I., & Murray, C. V. (2020). The

و ارزیابی اثربخشی آن‌ها پیش و پس از مداخله؛ ۲) طراحی کارگاه‌های مهارت تنظیم هیجان با شاخص‌های سنجش مشخص (مثلاً کاهش اضطراب رقابتی یا فرسودگی شغلی)؛ ۳) استفاده پژوهشی - نه گزینشی قطعی - از ابزارهای طرحواره در کنار سایر شاخص‌های روان‌شناختی؛ و ۴) اجرای برنامه‌های مشاوره گروهی آزمایشی در فصل‌های کم‌فشار ورزشی و سنجش پیامدهای آن.

این پژوهش با بهره‌گیری از نظریه طرحواره درمانی یانگ و با روش تحلیل خوشه‌ای، نشان می‌دهد مربیان در چهار الگوی روان‌شناختی متمایز جای می‌گیرند: سالم/سازگار با طرحواره‌های کم‌رنگ و سبک رهبری انعطاف‌پذیر؛ کنترل‌گر/بازدارنده با غلبه کمال‌طلبی و بازداری هیجانی؛ ناسازگار/آسیب‌پذیر هیجانی با هیجانات شکننده و احساس نقص؛ و دفاعی/انکاری با مکانیسم‌های انکار و اجتناب. این الگوها که عمدتاً از تفاوت در حوزه‌های بازداری هیجانی، دیگرجهت‌مندی، خودگردانی مختل و محدودیت‌های مختل ناشی می‌شوند، سبک رهبری و تعاملات حرفه‌ای مربیان را شکل داده و مبنایی برای طراحی مداخلات آموزشی و روان‌شناختی به منظور بهبود عملکرد و پیشگیری از فرسودگی شغلی در محیط‌های ورزشی فراهم

- relationship between early maladaptive schemas and interpersonal problems: A meta-analytic review. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 27(3):408-447. <https://doi.org/10.1002/cpp.2439>
8. Kermanian, S., Golshani, F., Baghdasarians, A., & Jomhari, F. (2023). Development of a structural model of narcissism based on early life traumas, family functioning, and perceived maternal parenting styles: The mediating role of emotion regulation difficulties and perfectionism. *Social Psychology Research*, 13(50), 93-109. In Persian <https://doi.org/10.22034/spr.2023.394200.1834>
 9. Kouhian Afzali, F., Elahi, A., & Akbari Yazdi, H. (2023). Identifying primary criteria for entry into formal sports coach education programs. *Sport Human Resource Management*, 10(2), 271-286. In Persian <https://doi.org/10.22044/shm.2023.12659.2523>
 10. Masoumi, M., Rabiei, M., Zarghami, M. H., & Zargham-Hajebi, M. (2022). Network Analysis of Young's Early Maladaptive Schemas: A Research Critique. *Psychology*, 103, 41-49. In Persian
 11. Moradi, B., & Jadidian, A. A. (2023). A causal model of happiness based on self-esteem and cognitive flexibility with the mediating role of early maladaptive schemas in female athletes aged 20-35 in Hamadan. *Journal of Applied Studies in Social Sciences and Sociology*, 6(26), 59-74. In Persian
 12. Nasimi, M., Navabinejad, S., & Jafari, F. (2020). The mediating role of self-compassion in relation between cognitive schemas of parents and happiness of children in students of first period of high school in Tehran. *The Scientific Journal of Counseling Research*, 19(75), 169-191. In Persian <http://dx.doi.org/10.29252/jcr.19.75.169>
 13. Nosrati, E. & Taklavi, S. (2020). The relation of emotional schemas and body image with the regulation woman's athletic behavior. *Sports Psychology*, 12(1), 85-99. In Persian <https://doi.org/10.29252/mbasp.5.1.85>
 14. Pilkington, P. D., Younan, R., & Karantzias, G. C. (2023). Identifying the research priorities for schema therapy: A Delphi consensus study. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 30(2), 344-356. <https://doi.org/10.1002/cpp.2800>
 15. Poorabed, H., & bahrami, F. (2022). Relationship between Early Maladaptive Schemas and Social Anxiety among Athletes: The Mediating Role of Physical Self-Concept. *Sport Psychology Studies*, 10(38), 157-168. In Persian <https://doi.org/10.22089/spsyj.2021.10332.2142>
 16. Rankin, R. M., Read, P. A., Walker, B. R., et al. (2021). Other directedness and impaired limits: The impact of early maladaptive schema on exercise dependence. *Current Psychology*, 40(5), 2161-2173. <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00450-1>
 17. Riso, L. P., Duthwaite, P. L., Stein, D. J., & Young, J. E. (2022). *Cognitive schemas and core beliefs in psychological problems (Persian translation: A. Kashanian, F. S. Sahebi, & N. Akbarzadeh Amirdehi, Trans.)*. Barg-o-Bad Publishing. (Original work published 2007) In Persian
 18. Salehian, M., & Diba Zaki, E. (2023). Comparing the effects of winning and losing on early maladaptive schemas in female athletes of team and individual sports. *Mind, Movement and Behavior Quarterly*, 1(2). In Persian
 19. Smith, B. (2024). *The strong Black woman schema, wellness outcomes, and mental health interventions: An integrative systematic review* (Doctoral dissertation, Pepperdine University). ProQuest Dissertations & Theses (31632368).
 20. Turner, M. J., Aspin, G., & Gillman, J. (2019). Maladaptive schema as a potential mechanism through which irrational beliefs relate to psychological distress in athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 44, 9-16. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.04.015>
 21. Vahdani, M., Ghanbari, A., & Reza Soltani, N. (2025). Coaches' perceptions and lived experiences of teaching life skills in sports academies and clubs. *Journal of Sport Management and Motor Behavior Research*. (In Press). <https://doi.org/10.22080/jsmb.2025.27763.3925>
 22. Young, J. E. (2005). The YSQ-S3 Young Schema Questionnaire, Short Form. In J. E. Young (Ed.), *Schema therapy complete packet*:

- Workshop handouts. New York, NY: Schema Therapy Institute. <https://doi.org/10.1037/t67023-000>
23. Young, J. E., Klosko, J. S., & Weishaar, M. E. (2024). Schema therapy: A practitioner's guide_ (H. Hamidpour & Z. Andouz, Trans.; 4th ed.). Tehran: Arjmand Publications. (Original work published 2003) [In Persian].
24. Zamani, S. H. , Fathirezaie, Z. , Eskandarnejad, M. and Abdullah Salem, A. (2025). Predicting athlete burnout in relation to types of motivation, self-efficacy, and relationship with the coach. *Sport Psychology Studies*, 15(55), In Persian <https://doi.org/10.22089/spsyj.2025.17131.2502>